

A MAGYAR MINT IDEGEN NYELV NAPJÁN
ELHANGZOTT ELŐADÁSOK
SZERKESZTETTE: DÓLA MÓNIKA, SZABÓ VERONIKA

Mik ezek a kis izék?

2022

Pécs

TARTALOM

SZERINT(ÜNK)(ALBERTI GÁBOR-DÓLA MÓNICA-POZSONYI LILLA-SZETELI ANNA).....	1
HÁT (SZETELI ANNA-GOCSÁL ÁKOS-SZENTE GÁBOR-ALBERTI GÁBOR).....	12
A DISKURZUSJELÖLŐK KISKAMASZOK DIALÓGUSAIBAN (SZŐKE PATRÍCIA).....	30
IS SZINTÉN (FUTÓ BETTINA-HUSZICS ALIZ-FARKAS JUDIT-ALBERTI GÁBOR).....	44
CSAK (KÁRPÁTI LAURA-ALBERTI GÁBOR-HAGYMÁSI JUDIT-KLEIBER JUDIT)	59
BEMUTATKOZNAK A PUPÁKOK (SZŐKE PATRÍCIA-KÁRPÁTI LAURA).....	71
A NAGYON GYAKORI KOLLOKÁCIÓI KÜLÖNBÖZŐ KORPUSZOK TÜKRÉBEN (ANTAL ZSÓFIA).....	79
NYELVI FEJLŐDÉSVIZSGÁLAT TEMATIKUS MEGKÖZELÍTÉSBEN (ERDŐSI VANDA).....	99
GYAKORI TÖBBSZAVAS LEXIKAI EGYSÉGEK	
GYERMEKEK BESZÉDPRODUKCIÓIBAN (VERMEKI BOGLÁRKA)	109

PTE BTK Nyelvtudományi Tanszék

Szerint(ünk)

Alberti Gábor – Dóla Mónika – Pozsonyi Lilla – Szeteli Anna

alberti.gabor@pte.hu

A világból/világba (0) áramló információ a feladón (1. személy) és a címzetten (2. személy) kívül egy (tőlük potenciálisan különböző) információforráson is (3. személy) áthaladhat:

Evidencia Észlelő (X. személy)		X (értéktétel/definíció) $\hookrightarrow X \rightarrow \dots$	Észlelt (idézet) $0 \rightarrow \dots / \dots \rightarrow 0$	Közvetett (val.-köv./tanács) $e \rightarrow 0 \rightarrow \dots / \dots \rightarrow 0 \rightarrow e'$
1	$\dots \rightarrow 1 \rightarrow 2.$	<i>Szerintem/Ø</i> Ili szép. $_{1 \rightarrow 2}$	<i>Ø</i> Ili ott volt. $_{0 \rightarrow 1 \rightarrow 2}$	<i>Szerintem</i> Ili ott volt. $_{e \rightarrow 0 \rightarrow 1 \rightarrow 2}$
	$1 \rightarrow 2 \rightarrow \dots!$	<i>Szerintem/Ø</i> házassodjanak össze! $_{1 \rightarrow 2 \rightarrow 0}$	<i>Ø</i> Házassodjanak össze! $_{1 \rightarrow 2 \rightarrow 0}$	<i>Szerintem</i> házassodjanak össze! $_{1 \rightarrow 2 \rightarrow 0 \rightarrow e'}$
	$\dots \rightarrow 2 \rightarrow 1?$	— $1 \rightarrow 2 \rightarrow 1$	— $0 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 1$	— $e \rightarrow 0 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 1$
2	$\dots \rightarrow 1 \rightarrow 2.$	<i>Szóval szerinted</i> Ili szép. $_{2 \rightarrow 1 \rightarrow 2}$	<i>Szóval szerinted viszont</i> Ili ott volt. $_{0 \rightarrow 2 \rightarrow 1 \rightarrow 2}$	<i>Szóval szerinted</i> Ili ott volt. $_{e \rightarrow 0 \rightarrow 2 \rightarrow 1 \rightarrow 2}$
	$1 \rightarrow 2 \rightarrow \dots!$	<i>Szóval szerinted</i> házassodjanak össze! $_{2 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 0}$	— $2 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 0$	<i>Szóval szerinted</i> házassodjanak össze! $_{2 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 0 \rightarrow e'}$
	$\dots \rightarrow 2 \rightarrow 1?$	<i>Szerinted/Ø</i> Ili szép? $_{2 \rightarrow 1}$	<i>Ø</i> Ili ott volt? $_{0 \rightarrow 2 \rightarrow 1}$	<i>Szerinted</i> Ili ott volt? $_{e \rightarrow 0 \rightarrow 2 \rightarrow 1}$
3	$\dots \rightarrow 1 \rightarrow 2.$	<i>Szerinte</i> Ili szép. $_{3 \rightarrow 1 \rightarrow 2}$	<i>Szerinte viszont</i> Ili ott volt. $_{0 \rightarrow 3 \rightarrow 1 \rightarrow 2}$	<i>Szerinte</i> Ili ott volt. $_{e \rightarrow 0 \rightarrow 3 \rightarrow 1 \rightarrow 2}$
	$1 \rightarrow 2 \rightarrow \dots!$	<i>Szerinte</i> házassodjanak össze! $_{3 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 0}$	<i>Szerinte viszont</i> házassodjanak össze! $_{3 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 0}$	<i>Szerinte</i> házassodjanak össze! $_{3 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 0 \rightarrow e'}$
	$\dots \rightarrow 2 \rightarrow 1?$	<i>Szerinte</i> Ili szép? $_{3 \rightarrow 2 \rightarrow 1}$	<i>Szóval szerinte viszont</i> Ili ott volt? $_{0 \rightarrow 3 \rightarrow 2 \rightarrow 1}$	<i>Szerinte</i> Ili ott volt? $_{e \rightarrow 0 \rightarrow 3 \rightarrow 2 \rightarrow 1}$

27 mező: 3 alapjelentés 3 mondattípusban, és a forrás: 3/2/1

Evidencia Észlelő (X. személy)		X (értékítélet/definíció) $\hookrightarrow X \rightarrow \dots$	Észlelt (idézet) $0 \rightarrow \dots / \dots \rightarrow 0$	Közvetett (val.-köv./tanács) $e \rightarrow 0 \rightarrow \dots / \dots \rightarrow 0 \rightarrow e'$
1				
2				
3	$\dots \rightarrow 1 \rightarrow 2.$			
	$1 \rightarrow 2 \rightarrow \dots!$			
	$\dots \rightarrow 2 \rightarrow 1?$			

A 3 alapjelentés a kijelentő mondattípusban, és a forrás: 3

Evidencia Észlelő (X. személy)		X (értékítélet/definíció) $\hookrightarrow X \rightarrow \dots$	Észlelt (idézet) $0 \rightarrow \dots / \dots \rightarrow 0$	Közvetett (val.–köv./tanács) $e \rightarrow 0 \rightarrow \dots / \dots \rightarrow 0 \rightarrow e'$
3	$\dots \rightarrow 1 \rightarrow 2.$	<i>Szerinte</i> Ili szép. $3 \rightarrow 1 \rightarrow 2$	<i>Szerinte viszont</i> Ili ott volt. $0 \rightarrow 3 \rightarrow 1 \rightarrow 2$	<i>Szerinte</i> Ili ott volt. $e \rightarrow 0 \rightarrow 3 \rightarrow 1 \rightarrow 2$

A 3 alapjelentés a kérdő mondattípusban, és a forrás: 3

Evidencia Észlelő (X. személy)	X (értékítélet/definíció) $\hookrightarrow X \rightarrow \dots$	Észlelt (idézet) $0 \rightarrow \dots / \dots \rightarrow 0$	Közvetett (val.–köv./tanács) $e \rightarrow 0 \rightarrow \dots / \dots \rightarrow 0 \rightarrow e'$
3			
$\dots \rightarrow 2 \rightarrow 1?$	<i>Szerinte</i> Ili szép? $_{3 \rightarrow 2 \rightarrow 1}$	<i>Szóval szerinte viszont</i> Ili ott volt? $_{0 \rightarrow 3 \rightarrow 2 \rightarrow 1}$	<i>Szerinte</i> Ili ott volt? $_{e \rightarrow 0 \rightarrow 3 \rightarrow 2 \rightarrow 1}$

A 3 alapjelentés a felszólító mondattípusban, és a forrás: 3

Evidencia Észlelő (X. személy)	X (értékítélet/definíció) $\hookrightarrow X \rightarrow \dots$	Észlelt (idézet) $0 \rightarrow \dots / \dots \rightarrow 0$	Közvetett (val.–köv./tanács) $e \rightarrow 0 \rightarrow \dots / \dots \rightarrow 0 \rightarrow e'$	
1				
2				
3				
	$1 \rightarrow 2 \rightarrow \dots!$	<i>Szerinte házassodjanak össze!</i> ${}_3 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 0$	<i>Szerinte viszont házassod- janak össze!</i> ${}_3 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 0$	<i>Szerinte házassodjanak össze!</i> ${}_3 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 0 \rightarrow e'$

A kijelentő és a felszólító jelentés, ha a forrás: 1

Evidencia Észlelő (X. személy)		X (értékítélet/definíció) $\hookrightarrow X \rightarrow \dots$	Észlelt (idézet) $0 \rightarrow \dots / \dots \rightarrow 0$	Közvetett (val.–köv./tanács) $e \rightarrow 0 \rightarrow \dots / \dots \rightarrow 0 \rightarrow e'$
1		<i>Szerintem/∅</i> Ili szép. $_1 \rightarrow 2$	<i>∅</i> Ili ott volt. $_0 \rightarrow 1 \rightarrow 2$	<i>Szerintem</i> Ili ott volt. $e \rightarrow 0 \rightarrow 1 \rightarrow 2$
		<i>Szerintem/∅</i> házasod- janak össze! $_1 \rightarrow 2 \rightarrow 0$	<i>∅</i> Házasodjanak össze! $_1 \rightarrow 2 \rightarrow 0$	<i>Szerintem</i> házasodjanak össze! $_1 \rightarrow 2 \rightarrow 0 \rightarrow e'$

A kérdő jelentés, ha a forrás: 1

Evidencia Észlelő (X. személy)	X (értékkítelet/definíció) $\hookrightarrow X \rightarrow \dots$	Észlelt (idézet) $0 \rightarrow \dots / \dots \rightarrow 0$	Közvetett (val.-köv./tanács) $e \rightarrow 0 \rightarrow \dots / \dots \rightarrow 0 \rightarrow e'$
1			
	$\dots \rightarrow 2 \rightarrow 1?$	$\text{— } 1 \rightarrow 2 \rightarrow 1$	$\text{— } 0 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 1$

A 3x3 jelentés, ha a forrás: 2

Evidencia Észlelő (X. személy)		X (értékítélet/definíció) $\hookrightarrow X \rightarrow \dots$	Észlelt (idézet) $0 \rightarrow \dots / \dots \rightarrow 0$	Közvetett (val.-köv./tanács) $e \rightarrow 0 \rightarrow \dots / \dots \rightarrow 0 \rightarrow e'$
2	$\dots \rightarrow 1 \rightarrow 2.$	<i>Szóval szerinted</i> Ili szép. $_{2 \rightarrow 1 \rightarrow 2}$	<i>Szóval szerinted viszont</i> Ili ott volt. $_{0 \rightarrow 2 \rightarrow 1 \rightarrow 2}$	<i>Szóval szerinted</i> Ili ott volt. $_{e \rightarrow 0 \rightarrow 2 \rightarrow 1 \rightarrow 2}$
	$1 \rightarrow 2 \rightarrow \dots!$	<i>Szóval szerinted</i> háza- sodjanak össze! $_{2 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 0}$	— $2 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 0$	<i>Szóval szerinted</i> házasodjanak össze! $_{2 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 0 \rightarrow e'}$
	$\dots \rightarrow 2 \rightarrow 1?$	<i>Szerinted</i> / $\emptyset$ Ili szép? $_{2 \rightarrow 1}$	$\emptyset$ Ili ott volt? $_{0 \rightarrow 2 \rightarrow 1}$	<i>Szerinted</i> Ili ott volt? $_{e \rightarrow 0 \rightarrow 2 \rightarrow 1}$

Még további vizsgálati szempontok:

- A szubjektív objektivizálása, az objektív szubjektivizálása
- a *szerint* többes számú változatai
- a *szerint*-kifejezés kvantált, fókuszált, kontrasztívan topikalizált változatai
- a feladói szereppel visszaélő beszélő *szerint*-használatai

A szakirodalmi háttér ezekben a munkáinkban érhető el:

Szeteli Ádám; Friedszám Attila; Szeteli Anna; Kárpáti Laura; Hagymási Judit; Kleiber Judit; Alberti Gábor 2022: A kétrétegű dinamikus pragmatika implementációja. In: Berend Gábor; Gosztolya Gábor; Vincze Veronika (szerk.) XVIII. Magyar Számítógépes Nyelvészeti Konferencia, SzTE Informatikai Intézet (2022), 449-462.

Szeteli Anna 2017: *Szerint(em)*: A kifejezés funkcióinak vizsgálata formális interpretációs rendszerben. In: Czeferner Dóra; Böhm Gábor; Fedeles Tamás (szerk.): Szemelvények 4.: Válogatás a a PTE BTK XXXIII. Országos Tudományos Diákköri Konferencián (2017) I- III. helyezést elért hallgatóinak pályaműveiből. Pécs, PTE BTK Kari Tudományos Diákköri Tanács, 88-107.

Szeteli Anna 2021: Az inferencialitás és a közvetlen tapasztalat – Beszélői „visszaélések” a *szerintem* kifejezés tükrében. OTDK I. díjas értekezés, Miskolc.

Szeteli, Anna; Alberti, Gábor 2017: *Énszerintem, teszerinted* 'in my/your opinion'. In: Rákosi, György (szerk.): Debrecen Workshop on Pronouns: DWP 2017. Debreceni Egyetem Angol-Amerikai Intézete, 43-44.

Szeteli, Anna; Mónika Dóla; Gábor Alberti 2019: Pragmasemantic Analysis of the Hungarian Inferential – Evidential Expression 'szerint'. STUDIES IN POLISH LINGUISTICS 14:1, 207-225.

Szeteli Anna; Pozsonyi Lilla 2019: A *szerint* diskurzusjelölő funkcionális grammatikai keretben. OTDK-értekezés, Bp.

Köszönjük

Evidencia Észlelő (X. személy)		X (értékítélet/definíció) $\hookrightarrow X \rightarrow \dots$	Észlelt (idézet) $0 \rightarrow \dots / \dots \rightarrow 0$	Közvetett (val.-köv./tanács) $e \rightarrow 0 \rightarrow \dots / \dots \rightarrow 0 \rightarrow e'$
1	$\dots \rightarrow 1 \rightarrow 2.$	<i>Szerintem/Ø</i> Ili szép. $_{1 \rightarrow 2}$	$\emptyset$ Ili ott volt. $_{0 \rightarrow 1 \rightarrow 2}$	<i>Szerintem</i> Ili ott volt. $_{e \rightarrow 0 \rightarrow 1 \rightarrow 2}$
	$1 \rightarrow 2 \rightarrow \dots!$	<i>Szerintem/Ø</i> házasodjanak össze! $_{1 \rightarrow 2 \rightarrow 0}$	$\emptyset$ Házasodjanak össze! $_{1 \rightarrow 2 \rightarrow 0}$	<i>Szerintem</i> házasodjanak össze! $_{1 \rightarrow 2 \rightarrow 0 \rightarrow e'}$
	$\dots \rightarrow 2 \rightarrow 1?$	— $1 \rightarrow 2 \rightarrow 1$	— $0 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 1$	— $e \rightarrow 0 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 1$
2	$\dots \rightarrow 1 \rightarrow 2.$	<i>Szóval szerinted</i> Ili szép. $_{2 \rightarrow 1 \rightarrow 2}$	<i>Szóval szerinted viszont</i> Ili ott volt. $_{0 \rightarrow 2 \rightarrow 1 \rightarrow 2}$	<i>Szóval szerinted</i> Ili ott volt. $_{e \rightarrow 0 \rightarrow 2 \rightarrow 1 \rightarrow 2}$
	$1 \rightarrow 2 \rightarrow \dots!$	<i>Szóval szerinted</i> házasodjanak össze! $_{2 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 0}$	— $2 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 0$	<i>Szóval szerinted</i> házasodjanak össze! $_{2 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 0 \rightarrow e'}$
	$\dots \rightarrow 2 \rightarrow 1?$	<i>Szerinted/Ø</i> Ili szép? $_{2 \rightarrow 1}$	$\emptyset$ Ili ott volt? $_{0 \rightarrow 2 \rightarrow 1}$	<i>Szerinted</i> Ili ott volt? $_{e \rightarrow 0 \rightarrow 2 \rightarrow 1}$
3	$\dots \rightarrow 1 \rightarrow 2.$	<i>Szerinte</i> Ili szép. $_{3 \rightarrow 1 \rightarrow 2}$	<i>Szerinte viszont</i> Ili ott volt. $_{0 \rightarrow 3 \rightarrow 1 \rightarrow 2}$	<i>Szerinte</i> Ili ott volt. $_{e \rightarrow 0 \rightarrow 3 \rightarrow 1 \rightarrow 2}$
	$1 \rightarrow 2 \rightarrow \dots!$	<i>Szerinte</i> házasodjanak össze! $_{3 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 0}$	<i>Szerinte viszont</i> házasodjanak össze! $_{3 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 0}$	<i>Szerinte</i> házasodjanak össze! $_{3 \rightarrow 1 \rightarrow 2 \rightarrow 0 \rightarrow e'}$
	$\dots \rightarrow 2 \rightarrow 1?$	<i>Szerinte</i> Ili szép? $_{3 \rightarrow 2 \rightarrow 1}$	<i>Szóval szerinte viszont</i> Ili ott volt? $_{0 \rightarrow 3 \rightarrow 2 \rightarrow 1}$	<i>Szerinte</i> Ili ott volt? $_{e \rightarrow 0 \rightarrow 3 \rightarrow 2 \rightarrow 1}$

a figyelmet!

A hát diskurzusjelölő pragmaszemantikai szerepének és prozódiai megvalósulásának vizsgálata

Szeteli Anna¹, Gocsál Ákos^{1,2}, Szente Gábor¹ és Alberti Gábor¹

¹ PTE, Pécs

² MTA NYTI, Budapest

A MAGYAR MINT IDEGENNYELV NAPJA

2022. május 14.

Az előadás felépítése

- Bevezetés: A *hát* diskurzusjelölő
- A felolvasások
 - A kísérlet felépítése
 - A felállított kategóriák
- Eredmények
 - Hosszadatok
 - Alapfrekvencia-mérések
- Összefoglalás
- Felhasznált irodalom

Bevezetés: A *hát* diskurzusjelölő

- A spontán beszédet szervező egyik leggyakoribb elem (Dér&Markó 2007)
- Feltérképezése
 - mind pragmatikai (Schirm 2011, Alberti 2016, Szeteli&Alberti 2018)
 - mind beszédkutatói (Dér&Markó 2017, Schirm&Szabó&Gocsál 2017)irányból elindult
- Az ezekben a kutatásokban felállított kategóriák részben lefedik egymást, részben eltérőek
- Célunk a hangtani tulajdonságok irányából, de pragmaszemantikai igényességgel felállított szempontok mentén a korábbi kutatásokat is figyelembe véve tárni fel a különböző *hát*-funkciókat

A felolvasások: A kísérlet felépítése

- $n=63$, PTE hallgatói, 25 férfi és 28 nő
- Többfordulós párbeszéd a kísérletvezetővel
- Kerettörténetbe ágyazva 9 alszituációval
- Elemzés:
 - Praat: *hát* dj és követő/megelőző szünetek izolálása, illetve frekvencia mintavétel a magánhangzó három pontján
 - SPSS: Statisztikai elemzés
- Előny a spontán beszéddel szemben: kiküszöböl a beszédprodukciónak kapcsolódó problémákat / „zajokat” (pl. hezitáció) (Szeteli 2019)

A felolvasások: A felállított kategóriák

- Pragmaszemantikai szempontok alapján felállított alapkategóriák (Alberti 2016, Szeteli&Gocsál&Alberti 2019: pilot)
 - határozott (h1)
 - bizonytalan (h2)
 - aggodalmas (h3)
 - incselkedő (h4)
 - nyomatékosító funkciójú *hát* (hf) – mondatvégi
- mondatkezdő

A felolvasások: A felállított kategóriák

Teszt 1

Kérjük, hogy először is gondosan olvasd el a következő tesztek értelmezéséhez az alábbi szöveget!

Azt fogjuk kérni, hogy **A** és **B** alábbi párbeszédében olvasd fel, pontosabban játszd el **B** szerepét! Azért említj az *eljátszást*, mert fontos a kísérlet szempontjából, hogy ne monoton felolvasási hangsúlyt alkalmazz, hanem éld át a felvázolt szituációt a megadott háttértudás alapján, és úgy add elő a szóban forgó pár mondatot. Arra kérünk, hogy minden leírt szót a megadott szórend szerint mondj el, mert nagyon fontosak számunkra a finom részletek. Az írásjeleket viszont nem tettük ki **B** szövegében, mivel az a célunk, hogy mindent úgy hangsúlyozz, ahogyan azt természetesnek érzed. A mondatrészeket emiatt külön sorokba szedtük, hogy az értelmezést megkönnyítsük számodra.

Az eljátszás előtt gondosan olvasd át mind a dialógust, mind a háttérbeli gondolatokat! **A** és **B** húsz év körüli egyetemista szerelmespár. Egy éve minden hétvégén elmennek moziba, és felváltva választanak filmet, így meglehetősen jól ismerik már egymás ízlését ezen a téren. Ezen a héten **B** választhat. A különböző szituációk abban a tekintetben nem függetlenek egymástól, hogy a szereplők ízlését végig egységesen kezeljük, azonban a mozi által felkínált filmek leírása alapján a különböző helyzetekben **B** más-más módon dönt. Abban a pillanatban halljuk őket, amikor **B** már végignézte a mozi kínálatát és meghozta a döntését, de még nem mondta el **A**-nak, aki kíváncsian várja az „eredményhirdetést”. Három film verseng:

- egy klasszikusnak ígérkező angol krimi,
- egy malackodó poénokat sejtető amerikai vígjáték,
- egy nyomasztónak tűnő izlandi dráma.

Tudni kell még, hogy mind **A**, mind **B** hétről hétre azon a kézenfekvő módon hoz döntést, hogy némileg szeretné kihasználni a választási esélyt, de semmiképpen nem akar rosszat partnerének sem.

A felolvasások: A felállított kategóriák

Teszt 1.1

Ami **B** gondolatait illeti a megszólalása pillanatában, ez a lényeg:

Ebben a teszthelyzetben **B** biztos benne, hogy az egyetlen jó döntést hozta meg. Ez az indoklásból kiderül, ami a szintiszta igazságot tartalmazza, minden csúsztatás, udvariaskodás vagy képmutatás nélkül.

A: Na, melyik filmet választottad?

B: Hát a krimit

Az mindkettőnknek be szokott jönni

Az ízléstelen vígjátékokból a múltkor végképp elégünk lett
a nyomasztó északi drámákért pedig még én sem rajongok
bár én alapjában véve kedvelem a komolyabb műfajokat

Teszt 1.2

Ami **B** gondolatait illeti a megszólalása pillanatában, ez a lényeg:

B nem biztos benne, hogy a legjobb döntést hozta meg, illetve úgy érzi, hogy a pillanatnyi kínálat alapján nincs olyan döntés, amit igazán lelkesen tudna képviselni. Közös tapasztalatnak gondolja a következőket. Korábban néhány krimi kicsit unalmasnak bizonyult, de azért nézhetőnek. **A** vígjátékot szokott választani, de a múlt héten általa választott vígjáték ízléstelenségén már ő is kiakadt. A drámákat pedig **A** ki nem állhatja.

A: Na, melyik filmet választottad?

B: Hát a krimit

Az azért többé-kevésbé mindkettőnknek be szokott jönni

Az ízléstelen vígjátékokból a múltkor már neked is elegend lett

a nyomasztó északi drámákért pedig még én sem rajongok

Vagy nagyon unod már a krimiket?

Teszt 1.3

Ami **B** gondolatait illeti a megszólalása pillanatában, ez a lényeg:

B úgy érzi, hogy a krimiket egyre jobban unják, a vígjátékokról pedig a múltkor már **A** is kénytelen volt elismerni, hogy már nem is humorosak, csak gusztustalanul alpáriak. **A** viszont ki nem állhatja a nyomasztó északi drámákat. **B** viszont nagyon jót hallott erről az izlandi filmről egy olyan csoporttársától, akinek nagyon tiszteli az ízlését, **A** viszont kifejezetten féltékeny pont erre a „jófej csoporttársra” – talán nem is teljesen alaptalanul. **B** végül úgy dönt, hogy él a választás jogával, de baljós előérzetei vannak... Kínos lesz, ha **A** nagyon firtatja, hogy ki is ajánlotta ezt a filmet...

A: Na, melyik filmet választottad?

B: Hát a drámát

Tudom hogy nem nagyon rajongsz ezért a műfajért
de mintha ezt az izlandi filmet valahol nagyon dicsérték volna

Asszem valami díjat is nyert

A krimiket már kissé unom

a mostanában futó vígjátékok alpáriságából pedig a múltkor már neked is elegend lett
úgy emlékszem

Teszt 1.4

Ami **B** gondolatait illeti a megszólalása pillanatában, ez a lényeg:

B úgy érzi, hogy a krimiket egyre jobban unják, az északi drámákat pedig **A** ki nem állhatja. Nyomott hangulatba kerül tőle, és egész este azzal szekálná, hogy biztosan az a vonzó csoporttársa ajánlhatja neki az ilyen baromságokat. Úgy dönt hát **B**, hogy **A** kedvéért a vígjátékot választja (annyira alpári csak nem lehet, mint a múlt heti, mert arról a mélypontról már csak felfelé vihet az út), de azért kicsit incselkedik vele, megenged magának némi játékot, ha már ilyen nagylelkű volt. Az **B** célja, hogy **A** először el se higgye, hogy a múltkori szörnyűség után tényleg a vígjátékot választotta – aztán viszont hogy fog majd örülni (és milyen jó lesz majd a film után az este)...

A: Na, melyik filmet választottad?

B: Hát a vígjátékot

A: A vígjátékot?!

B: A vígjátékot hát

Tudom hogy mennyire élvezed az amcsi vígjátékokat
és úgy szeretem ha vidám vagy este

--

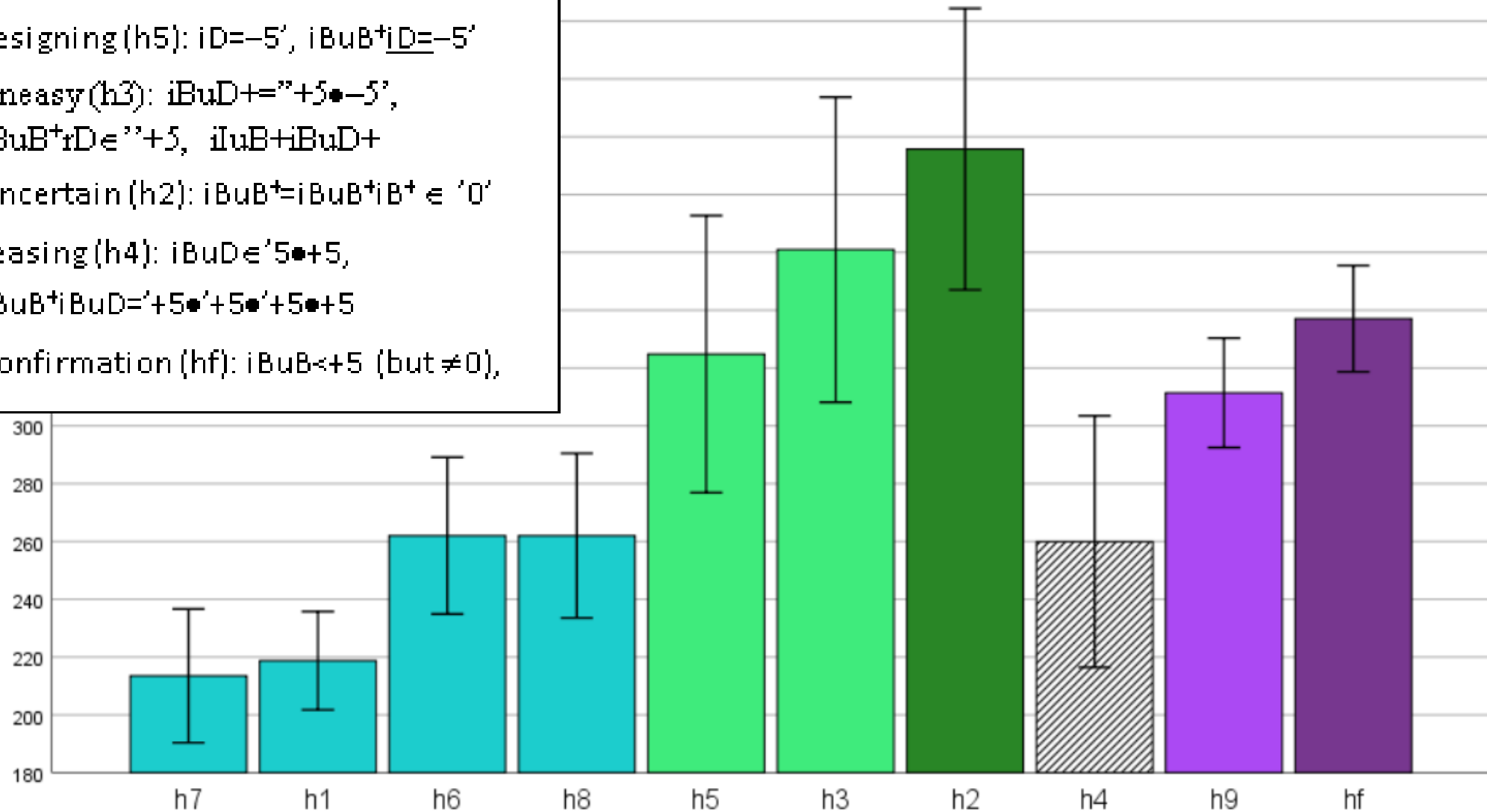
A felolvasások: A felállított kategóriák

- Pragmaszemantikai szempontok alapján felállított alapkategóriák (Alberti 2016, Szeteli&Gocsál&Alberti 2019: pilot)
 - határozott (h1)
 - bizonytalan (h2)
 - aggodalmas (h3)
 - incselkedő (h4)
 - nyomatékosító funkciójú *hát* (hf) – mondatvégi

} mondatkezdő
- Egyéb kategóriák bevonása mások kísérleteinek konstruktív reprodukciója céljából
 - a beszélő attitűdjét erősen hordozó lemondó típus (h5)
 - mondandó indító (h6)
 - összegző (h7)
 - értékelő típus (h8)
 - konkluzív záró *hát* (h9) [(hf) való prozódiai összehasonlítás céljából]

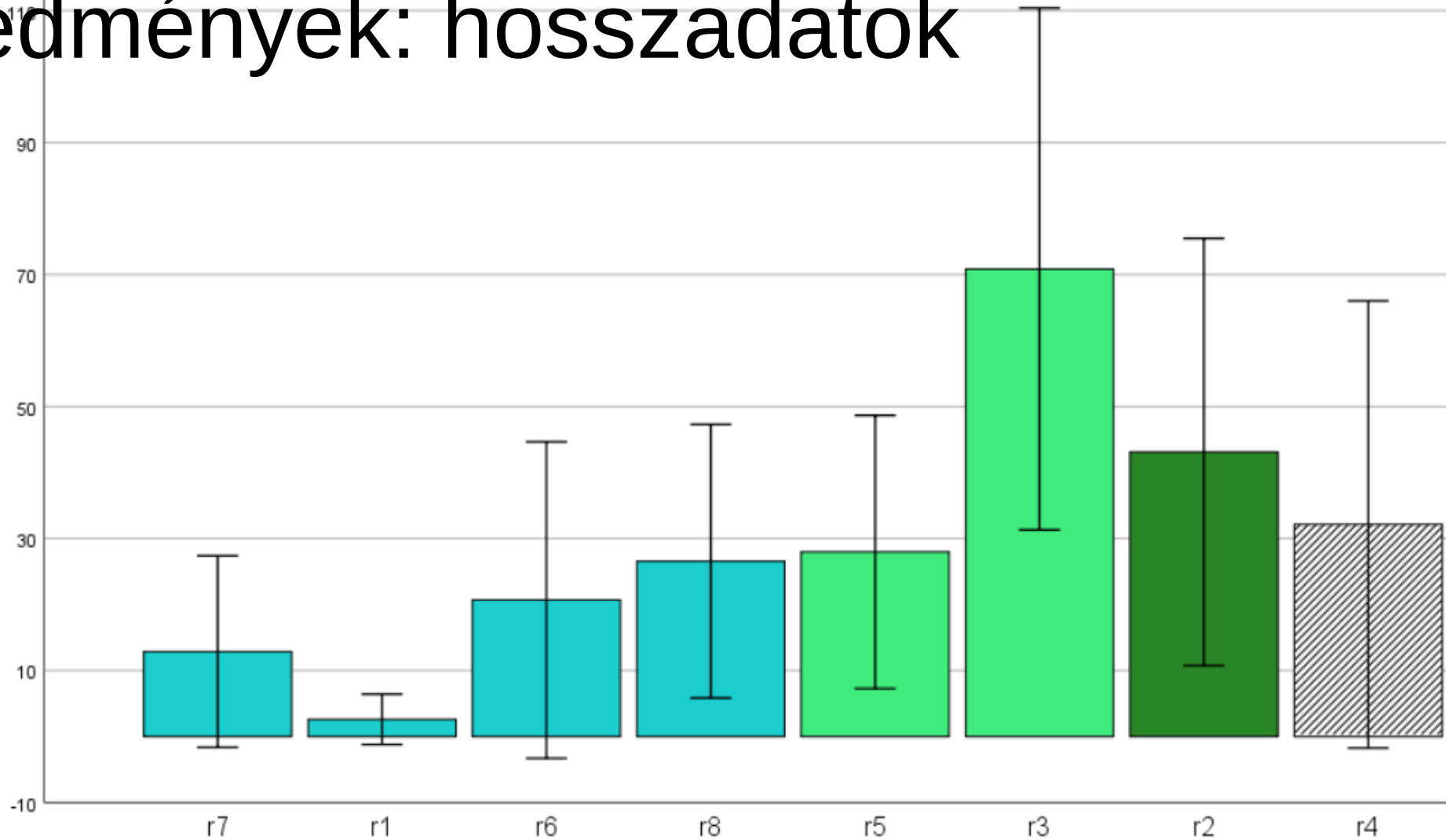
} Dér&Markó (2017) által vizsgált, inkább formai szempontok alapján létrehozott kategóriák

straightforward (h7, h1, h8, h9, h6):
 $iBuB^+ = iBuB^+ iB^+ \in '+5$
 resigning (h5): $iD = -5'$, $iBuB^+ iD = -5'$
 uneasy (h3): $iBuD^+ = ''+5 \bullet -5'$,
 $iBuB^+ iD \in ''+5$, $iBuB^+ iBuD^+$
 uncertain (h2): $iBuB^+ = iBuB^+ iB^+ \in '0'$
 teasing (h4): $iBuD \in '5 \bullet +5$,
 $iBuB^+ iBuD = '+5 \bullet '+5 \bullet '+5 \bullet +5$
 confirmation (hf): $iBuB^+ < +5$ (but $\neq 0$),

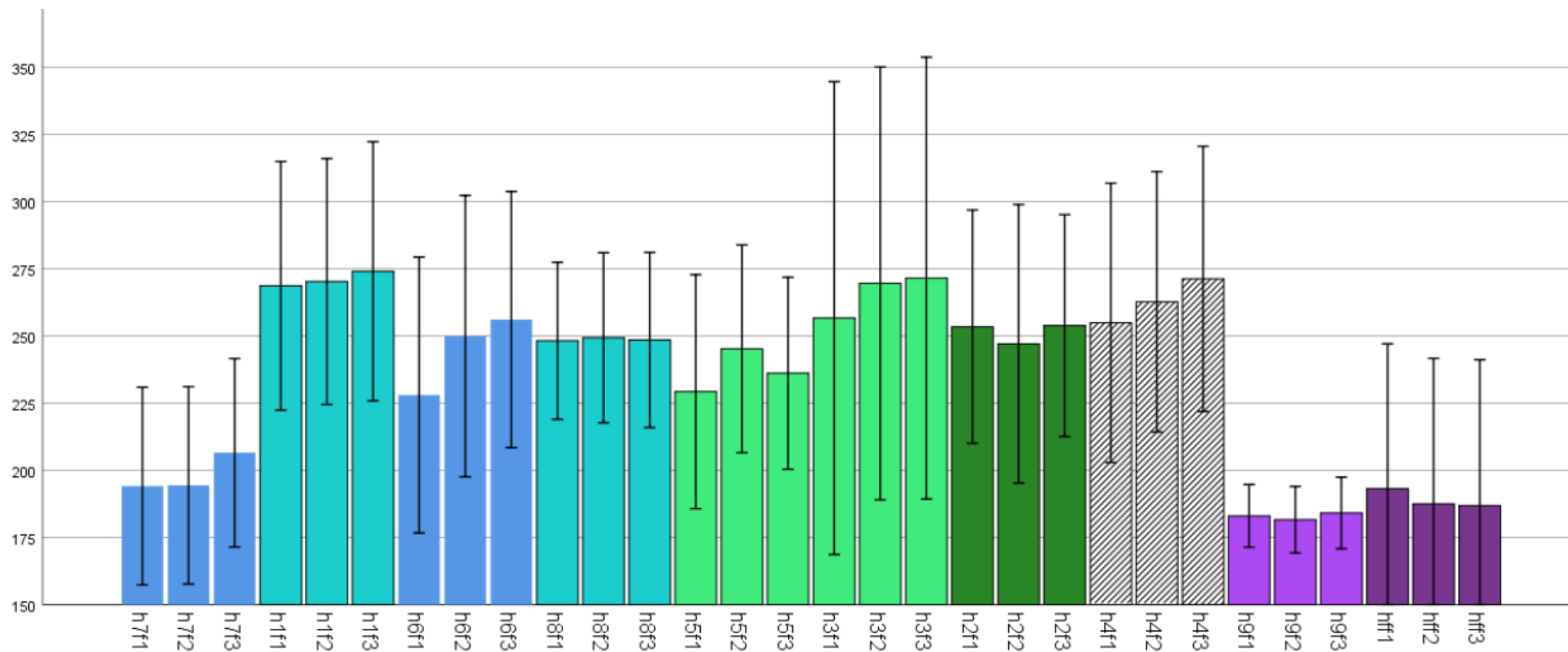

1. ábra. Hosszkülönbségek a tíz vizsgált kategóriában (95%-os konfidenciaintervallumokkal)

Eredmények: hosszadatok

2. ábra. A diskurzusjelölő után tartott szünetek a tíz vizsgált kategóriában (95%-os konfidenciaintervallumokkal)

3. ábra. Három ponton mért frekvenciaadatok a tíz vizsgált kategóriában (95%-os konfidenciaintervallumokkal)

Összefoglalás

- Egyértelmű elkülönülések a hosszadatok alapján
 - Tendenciák a diskurzusjelölőt követő szünet hosszának tekintetében
 - Hangsúlyozás, irregularitás
 - Operátorok
-
- A *hát* diskurzusjelölő hangtani tulajdonságainak feltérképezése pragmaszemantikai szempontok szerint – funkció szerinti szétválasztás alapján, illetve korábbi kutatások kategóriáit figyelembe véve

Hát köszönjük a figyelmet!

Felhasznált irodalom

- Alberti Gábor – Dóla Mónika – Kárpáti Eszter – Kleiber Judit – Viszket Anita – Szeteli Anna. megj.előtt. Lehetséges lehetséges világaink. Kézirat benyújtva a JENY-be. 2020.
- Dér Cs. I. & Markó A. (2007). 'A magyar diskurzusjelölők szupraszegmentális jelöltsége.' *Nyelvelmélet nyelvhasználat*. Szerk. Geecső T. & Sárdi Cs. Székesfehérvár – Budapest: Kodolányi János Főiskola – Tinta Könyvkiadó. 61–67. old.
- Schirm A. (2011). *A diskurzusjelölők funkciói: a hát, az -e és a vajon elemek története és jelenkori szinkrón státusa alapján*. Doktori disszertáció, Szeged.
- Alberti G. (2016). Hát a meg meg a hát. "Szavadd ne feledd!" *Tanulmányok Bánréti Zoltán tiszteletére*. Szerk. Kas B. Budapest: MTA Nytl. 17–27. old.
- Szeteli A. & Alberti G. (2018). Hát igen, más hát! *Mesterek és Tanítványok 2: Tanulmányok a bölcsészet- és társadalomtudományok területéről*. Szerk. Czeferner D., Böhm G. & Fedeles T. Pécs: PTE BTK KTDT. 27–53. old.
- Dér Cs. I. & Markó A. (2017). A hát funkciói a prozódiai megvalósulás függvényében. *Beszéd kutatás* 25. 105–117. old.
- Schirm A., Szabó V. & Gocsál Á. (2017). *Beszélt nyelvi elemek a tanári megnyilatkozásokban*. Előadás: Újdonságok a szemantikai és pragmatikai kutatásokban konferencia. Szeged, 2017. április 28.
- Szeteli, A., Gocsál Á. & Alberti G. (2019). Szemafor hát! *Jelentés és Nyelvhasználat* 6:1. 33–63. old.

Diskurzusjelölők kiskamaszok dialógusaiban

Szőke Patrícia

2022.05.14.

Magyar mint idegen nyelv napja

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar

Tartalom

- ▶ Bevezetés
- ▶ A magyar vizsgálatok eddigi eredményei
- ▶ Saját kutatás
 - ▶ KorSzak Munkacsoport
 - ▶ Alanyok, kutatás körülményei
 - ▶ Módszerek
 - ▶ Eredmények
 - ▶ Összegzés
- ▶ Fontosabb felhasznált irodalom

Bevezetés

- ▶ Főként a *hát* diskurzusjelölő
- ▶ 12-13 éves pécsi és Pécs környéki magyar anyanyelvű lányok spontán dialógusaiban
- ▶ Kevéssé vizsgált korcsoport; más korcsoportokat vizsgált:
 - ▶ Markó és Dér (2011) – óvodások, gimnazisták, felnőttek
 - ▶ Kondacs (2016) - óvodások
 - ▶ Schirm (2019) – gimnazisták és több felnőtt korcsoport
 - ▶ Vukov Raffai (2016) – vajdasági 7-14 évesek és felnőttek
- ▶ Nyelvtanítási szempontból fontos korcsoport: kritikus periódus

A magyar vizsgálatok eddigi eredményei

	Óvodások	Középisolások	Felnőttek
a korcsoport diskurzusjelölő-használatáról általában	nem minden beszélőnél jelenik meg minden diskurzusjelölő vagy magjelentés és ahhoz közeli használat, vagy teljesen kiüresedett szóként használják	darabszámra legtöbb diskurzusjelölőt használó csoport a beszédtervezői funkciók alacsonyak olyan diskurzusjelölőknél is, melyeknél a többi korcsoportban magas(abb)ak	darabszámra legkevesebb diskurzusjelölő
<i>hát</i>	kevés funkció főként általános válaszelölés és beszédtervezés	több funkció, de még nincs attitűdjelzés és a beszédtervezői funkció nagyon alacsony főként általános válaszelölésre használt	minden vizsgált funkció megjelenik megnő a beszédtervezési szerep
<i>ilyen és így</i>	<i>ilyen</i> esetében magas, <i>így</i> esetében alacsony beszédtervezési funkció	nagyon alacsony beszédtervezői funkció	erősen csökken az előfordulás megnő a beszédtervezői szerep

Saját kutatás

KorSzak Korpusznyelvészeti és Szakmódszertani Munkacsoport

- ▶ 2020 februárjában alapult
- ▶ Cél: híd a korpusznyelvészet és a MID szakmódszertana között
- ▶ Négy almunkacsoport:
 - ▶ Gyermeknyelvi korpusz ←
 - ▶ MID-tanulói korpusz
 - ▶ Élőnyelvi korpusz
 - ▶ Korpuszalapú füzetek
- ▶ Irányított spontán beszéd gondolattérképek alapján
- ▶ Nincs tanári vagy egyéb felnőtt moderáció
- ▶ Videós korpusz Word leiratokkal

Alanyok, kutatás körülményei

- ▶ Három 12-13 éves pécsi és Pécs környéki lány
 - ▶ PTE 1. sz. Gyakorló Általános Iskola
 - ▶ Ismerik egymást, osztálytársak
- ▶ Hat dialógus
 - ▶ Témák: Harry Potter, természetben, sorozatok, kreatív hobbi, állatok, sport
- ▶ ~ 115 perc
- ▶ ~ 10,600 szó

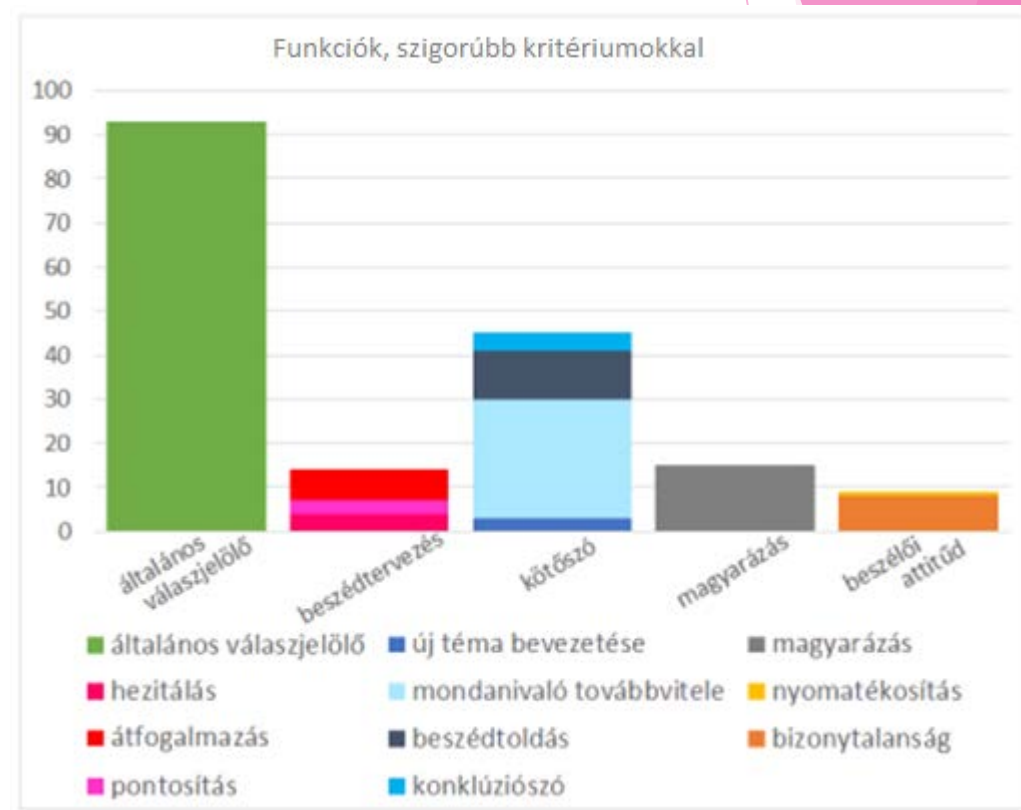
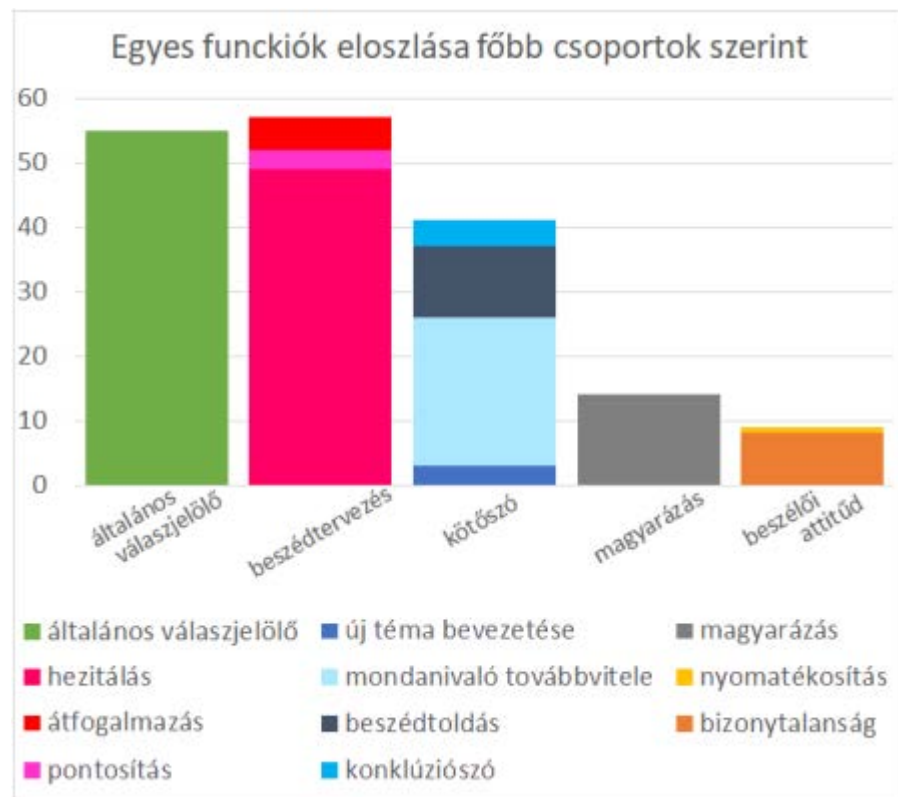
Módszerek

- ▶ Diskurzusjelölők manuális kiválogatása
- ▶ Trianguláció* érdekében két további annotátor
- ▶ Elsődleges szempont a textuális többletjelentés, prozódia másodlagos
- ▶ *Hát* és egyéb diskurzusjelölők aránya összes szóra vetítve
- ▶ *Hát* aránya szövegenként szószámra és percre vetítve

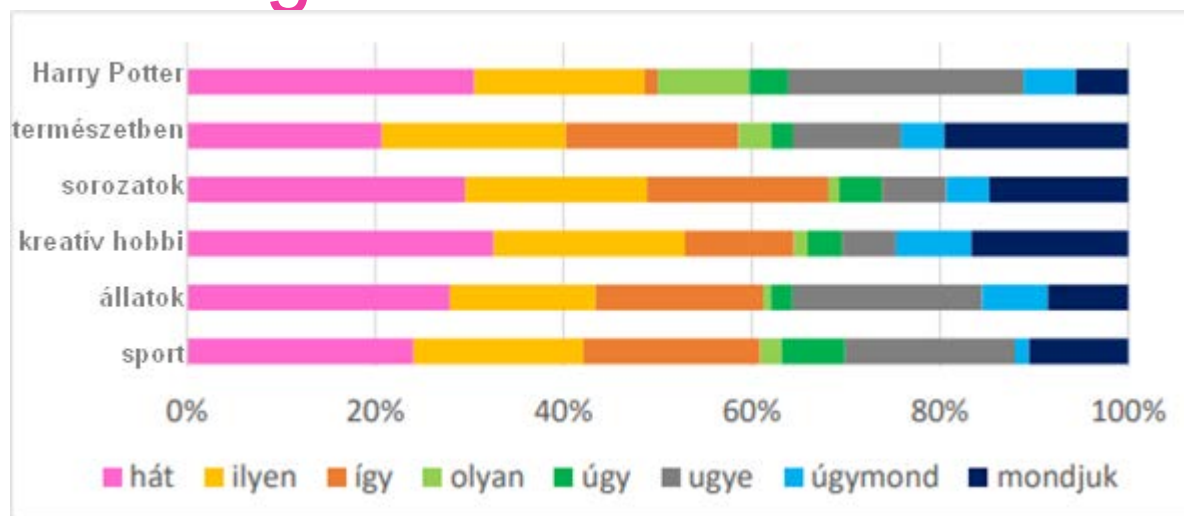
Eredmények: példák

- ▶ Általános válaszjelölő (~32%):
(1) **Hát** szerintem ez a sorozat témájától is függ.
- ▶ Beszédtervező (~33%):
(2) Én is szeretek erdőkben lenni, és nekem még ugye a tavak környéke, ami nagyon, **hát**, kikapcsol.
- ▶ Kötőszó (~23%):
(3) És **hát** szerintem először így elgondolkozik azon, hogy vajon ezt most miért csináljuk?
(4) [...] de **hát** a szabadidőm, az ugyanúgy több karanténba, mint volt, előtte.
- ▶ Magyarázás (~8%):
(5) [M]eg szerettem volna tanulni [kötni], viszont, **hát**, eléggé nehéz és nem ment olyan jól.
- ▶ Nyomatékosítás (>1%):
(6) A macskákat meg egyenesen... **hát**, szerintem utálja.
- ▶ Bizonytalanság (~4%):
(7) **Hát** nem tudom, mert igazából nagyon okosnak [...] mutatják őket a filmben.

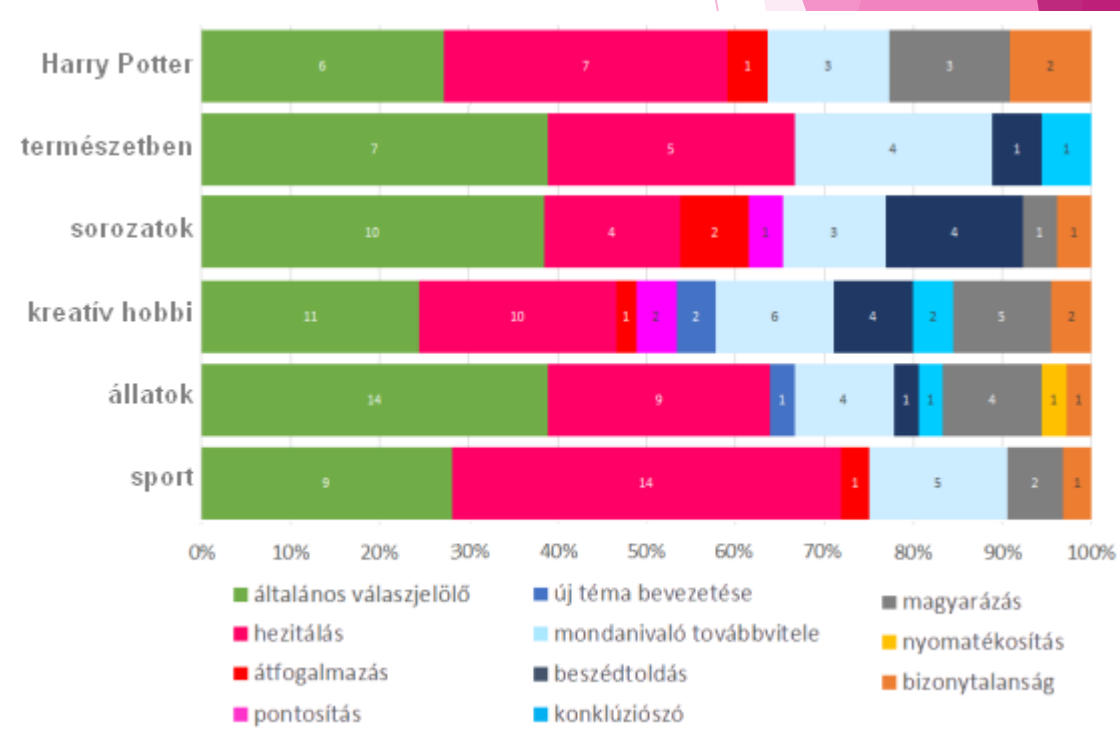
Eredmények

Eredmények: diskurzusjelölők szövegenként

szöveg	szóra vetítve	időre vetítve
<i>Harry Potter</i>	2,05%	2,00 hát / perc
<i>természetben</i>	1,33%	1,32 hát / perc
<i>sorozatok</i>	1,67%	1,57 hát / perc
<i>kreatív hobbi</i>	2,21%	2,01 hát / perc
<i>állatok</i>	1,53%	1,39 hát / perc
<i>sport</i>	1,72%	1,47 hát / perc

Összegzés

- ▶ Főként általános válaszjelölő vagy kötőszói funkció
- ▶ A hezitálások nagy része is általános válaszjelölői vagy kötőszói helyen
- ▶ A kötőszói megjelenések szerepe:
 - ▶ *small talk* vagy erős érzelmi bevonódás esetén nem csak *mondanivaló továbbvitele* funkció
- ▶ Az eredmények felhasználhatóak a *hát* különböző KER-szinteken való, tudatos tanításában

Fontosabb felhasznált irodalom

Baumann Tímea, Majoros Judit, Pelcz Katalin, Schmidt Ildikó, Szita Szilvia, Vermeki Boglárka (2020): Bemutatkozik a Korpusznyelvészeti és Szakmódszertani Munkacsoport In: *Hungarológiai Évkönyv* 21. évfolyam, 1-2. szám, 32-41. online: http://epa.oszk.hu/02200/02287/00021/pdf/EPA02287_hungarologiai_evkonyv_2020_01_032-041.pdf 2022. 04. 12.-i megtekintés.

Dér Csilla Ilona (2010): „Töltelékelem” vagy új nyelvi változó? A hát, úgyhogy, így és ilyen újabb funkciójáról a spontán beszédben, In: Gósy Mária (szerk.): *Beszéd kutatás 2010, Kísérleti és alkalmazott beszéd kutatás*, MTA Nyelvtudományi Intézet Kempelen Farkas Beszéd kutatató Laboratórium, Budapest, 159-170.

Dér Csilla Ilona (2012): Hányféle funkciójú az ilyen a mai magyar (írott) beszélt nyelvben?, In: Geccsó Tamás – Sárdi Csilla (szerk.): *Nyelvi funkciók – stílus és kapcsolat*, Tinta Könyvkiadó, Budapest, 70-75.

Flögl Szilvia (2010): Trianguláció - teória és praxis In *Új módszerek az alkalmazott nyelvészeti kutatásban*, Tinta könyvkiadó, Budapest, 122-127.

Kiefer Ferenc (1988): Modal Particles as Discourse Markers in Questions, In: *Acta Linguistica Hungarica* 38. évfolyam, 107-125.

Kondacs Flóra (2016): A hát diskurzusjelölőről az óvodások diskurzusaiban, In: Váradi Tamás (szerk.): *Doktoranduszok tanulmányai az alkalmazott nyelvészet köréből 2016*, MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest, 45-58.

Kondacs Flóra (2018): A hát diskurzusjelölő prozódiai jellemzői a gyermeknyelvben, In: Ludányi Zsófia – Krepsz Valéria – Grácsi Tekla Etelka (szerk.): *Doktoranduszok tanulmányai az alkalmazott nyelvészet köréből 2018*, MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest, 33-44.

Markó Alexandra – Dér Csilla Ilona (2011): Diskurzusjelölők használatának életkori sajátosságai, In: Navracsics Judit – Lengyel Zsolt (szerk.): *Lexikai folyamatok egy- és kétnyelvű közegben, Pszicholingvisztikai tanulmányok II.* Tinta Könyvkiadó, Budapest, 49-61.

Markó Alexandra – Dér Csilla Ilona (2012): Diskurzusjelölő vagy mutató névmás? A hangsúly szerepe a lexikális döntésben, *Magyar Nyelvőr* 136. évfolyam, 2. szám, 174- 196. <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1362/136205.pdf> (letöltve: 2022. 04. 12.)

Németh T. Enikő (1998): A hát, így, tehát, mert kötőszók pragmatikai funkciójának vizsgálata, *Magyar Nyelv* 94. évfolyam, 324-331.

Schirm Anita (2010): Mit jelölnek a diskurzusjelölők? In: Kukorelli Katalin (szerk.): *A tartalom és forma harmóniájának kommunikációja*, Dunaújvárosi Főiskola, Dunaújváros, 81-88.

Schirm Anita (2011): A diskurzusjelölők funkciói: a hát, az -e és a vajon elemek története és jelenkori szinkrón státusa alapján, doktori disszertáció, Szeged, 7-45.

Schirm Anita (2019): A diskurzusjelölő-használat életkori sajátosságai a nyelvi interjú szövegtípusában, In: *Beszéd kutatás* 27. évfolyam, 187-205. <https://ojs3.mtak.hu/index.php/beszkut/article/view/1611/1090> (letöltve: 2022. 04. 12.)

Szeteli Anna – Gocsál Ákos – Alberti Gábor (2019): Szemafor hát!, In: *Jelentés és Nyelvhasználat* 6. évfolyam, 1. szám, 33-63. <http://www.jeny.szte.hu/JENY-2019-SzeteliA-GocsalA-AlbertiG> (letöltve: 2022. 04. 12.)

Vukov Raffai Éva (2016): A diskurzusjelölő-választások életkori sajátosságai az így, ilyen, hát, mondjuk, ugye esetében, *Magyar Nyelvőr* 140. évfolyam, 4. szám, 483-497. http://real.mtak.hu/45522/1/Vukov_Raffai_u.pdf (letöltve: 2022. 04. 12.)

Diskurzusjelölők kiskamaszok dialógusaiban

2022. 05. 14. Pécs

Szőke Patrícia

Általános válaszelőző:

- (1) Klára: *És szerintetek mi az a tényező, ami, vagy valami dolog, ami hogyha jellemző, vagy benne van egy sorozatban, akkor így totálisan lerombolja?*
Ibolya: Hát szerintem ez a sorozat témájától is függ. Most így konkrét dolgot nem tudnék megnevezni, de szerintem ezt nagyban befolyásolja, hogy milyen témája van a sorozatnak.

Beszédtervező:

- (2) *Én is szeretek erdőkben lenni, és nekem még ugye a tavak környéke, ami nagyon, **hát**, kikapcsol.*

Kötőszó:

- (3) Márta: *És, hát lehet, hogy csak én vagyok ilyen furcsa, de gondolkodtatok-e már arról, hogyha mondjuk odamentek egy kutyához és elkezditek kényeztetni, vagy hülyéskedni, vagy játszani előtte, bármi, akkor így mit gondolhat a kutya?*
Ibolya: *Erre már én is gondoltam, hogy mire gondolhat a kutya. És hát szerintem először így elgondolkozik azon, hogy vajon ezt most miért csináljuk?*
- (4) *Hát én szerintem a karantén előtti időszakban talán többet voltam kint, mint a mostani időszakban, de hát a szabadidőm, az ugyanúgy több karanténba, mint volt, előtte.*

Magyarázás:

- (5) *[M]eg szerettem volna tanulni [kötni], viszont, **hát**, eléggé nehéz és nem ment olyan jól.*

Nyomatékosítás:

- (6) *Amikor visszük sétálni, akkor is így a nagyobb kutyákat így kikerüli, nem megy oda megszaglászni őket. Vagy ilyenek. A macskákat meg egyenesen... hát, szerintem utálja. Mindig kergeti őket, meg fűj rájuk.*

Bizonytalanság:

- (7) Tanár: *Ha lenne egy állat, amit háziállatként gondoznátok, vagy háziállatként hazavinnétek a Harry Potterből, akkor melyik állat lenne az?*
Márta: *Én szerintem egy baglyot.*
Tanár: *Aha, és miért a bagoly, Márta?*
Márta: **Hát nem tudom, mert igazából nagyon okosnak,** hogy is mondjam, okosnak mutatják őket a filmben, és egy ilyet hazavinni, hogy mondjuk üzengethatsz a barátaidnak bármikor, szerintem az tök menő lenne.
Tanár: *Kipróbálnád, hogy a baglyoddal üzengetsz?*
Márta: *(nevetve) Igen.*
Tanár: *Gyorsabb lenne, mint egy messenger-üzenet? Mondjuk.*
Márta: *Hát az nem, de mégis olyan, **hát** hogy is mondjam, ilyen érdekesebb lenne.*

A large, light pink brushstroke graphic that serves as a background for the text.

„Mik ezek a k**IS** izék?”

AZ IS ÉS A SZINTÉN MINT DISKURZUSJELÖLŐ?

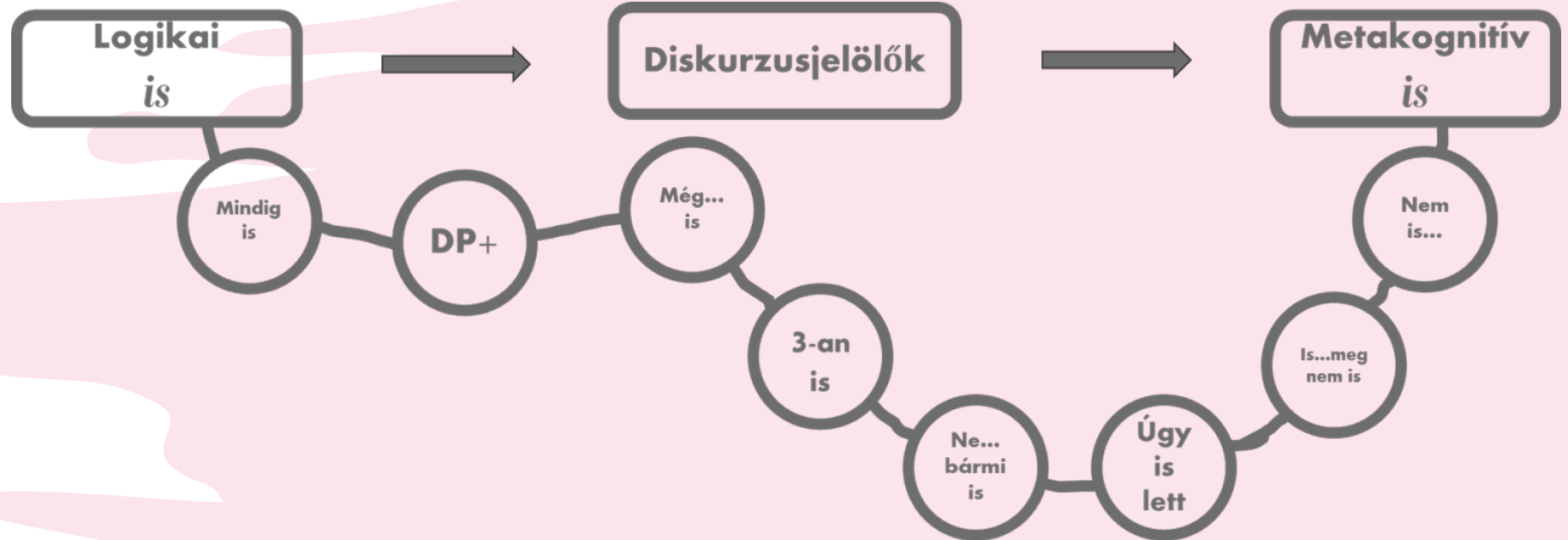
Túlélőkészlet a MID tanulók számára

FUTÓ BETTINA – HUSZICS ALIZ – ALBERTI GÁBOR – FARKAS JUDIT

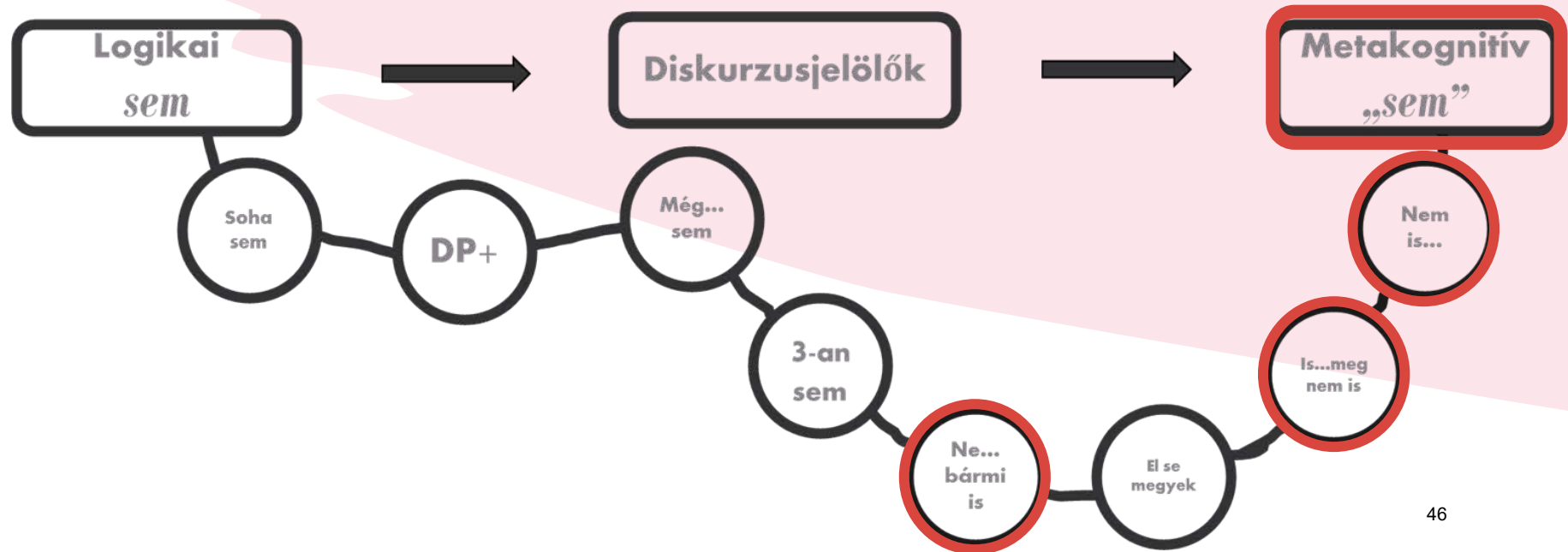
Téma

- Kutatási terület
 - Érdekesebb jelenségek
 - Összevetés a *szinténnel*
- Lehetőségek a MID tanításban
 - Fontossági sorrend – szintek

is →

negatív is →

Példamondatok

IS

- Julcsi is felemelte a zongorát.
- Mindig is szerettem léghajózni.
- Török a hajam, kopik a körömlakkom. És a lábam is fáj.
- Még Julcsi is felemelte a zongorát.
- Hárman is felemelték a zongorát.
- Ne gondold, hogy bármit is elhiszek neked!
- El akartam menni a buliba és el is mentem.
- Szeretlek is meg nem is.
- Nem is jöttél el, pedig megígérted.
- Mikor is született Petőfi Sándor?

Sem

- Julcsi sem emelte fel a zongorát.
- Soha sem/nem szerettem léghajózni.
- Nem jöttél el a bulimba és nem köszöntöttél meg. És virágot sem hoztál.
- Még Julcsi sem emelte fel a zongorát.
- Hárman sem emelték fel a zongorát.
- Meg sem próbállak rábeszélteni.

Logikai is/sem, szintén

kvantor

É. Kiss 1992: 151–173

disztributív olvasat

É. Kiss 2003: 51

- (1) a. Julcsi is felemelte a zongorát.
b. *Is Julcsi felemelte a zongorát.
- (2) a. Julcsi is és Bazsi is felemelte a zongorát.
b. *Is Julcsi, is Bazsi felemelte a zongorát.

- (3) a. Julcsi sem emelte fel a zongorát.
b. *Sem Julcsi felemelte a zongorát
- (4) a. Julcsi sem és Bazsi sem emelte fel a zongorát.
b. Sem Julcsi, sem Bazsi nem emelte fel a zongorát.

- (5) a. Péter Marit Julinak is bemutatta.
b. Péter Marit Julinak szintén bemutatta.
- 1.kont.: Péter Marit bemutatta Tamásnak.
2.kont.: Péter Zolit bemutatta Tamásnak.
3.kont.: Sándor Zolit bemutatta Tamásnak.

- (6) Szintén/*is tegnap az ebédidőben Zoli felkereste Julit.
(7) Szintén/*is Zoli kereste fel Julit tegnap az ebédidőben.

diskurzusőrző
olvasat

Huszics 2020:65

Rendezett n-es

Huszics 2020:58

Univerzális kvantor + **is/sem**

- (8)
- a. *Mindenben is a rosszat látod.
 - b. *Mindennap is fociztál.
 - c. Mindig is szerettem léghajózni.
 - d. -Te mindenhez értesz?
- Mindenhez is.

- (9)
- a. Semmiben sem látod a rosszat.
 - a'. Semmiben nem látod a rosszat.
 - b. Soha sem fociztál.
 - b'. Soha nem fociztál.

Szemantikai
inkompatibilitás

Brody 1990:117

Univerzális kvantor + is/sem

Soha sem/soha nem?

Kvantor	se	sem	ne	nem
senki (1000/5)	228	589	16	162
semmi (1000/32)	155	660	14	148
sehová (944/12)	87	566	6	273
semmikor (160/1)	12	43	7	97
semeddig (65/0)	18	31	0	16
sehol (1000/8)	191	594	5	201
soha (1000/18)	10	25	36	911
sehogy (1000/1)	295	625	1	78
sehogyan (1000/1)	76	885	0	38
semmiért (434/9)	31	157	9	228
semmiféle (1000/0)	6	60	25	905
semmilyen (1000/6)	8	130	24	832
semelyik (464/3)	17	172	22	250
semennyi (126/36)	2	36	1	51

Kvantor	találat
soha <u>sem</u> ?	102.756
sohase	3041
sohasem	37.570
sose	24.211
sosem	61.613 (126.435)

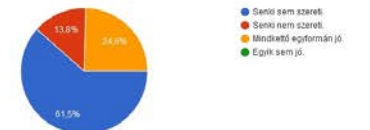
- Miért vagy ilyen dühös? - A hétvégén ünnepeltem a 24. születésnapomat. Meghívtam a legjobb barátaimat, fiúkat, lányokat egyaránt. A saját kezemmel sütöttem egy csokitortát, és nagyon vártam, hogy megérkezzenek. - És mi történt? - Nem fogod elhinni! ...

65 válasz

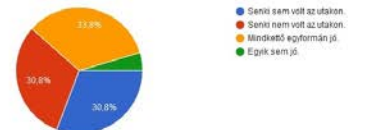
A barátom talált egy receptet az interneten, amit mindenképp szeretett volna kipróbálni. Áthívott, hogy csináljuk meg a sütit együtt. Már a kezdet kezdetén világos volt a számomra, hogy ez a recept tutira teljes kudarc, mert a citromkrémes répatortát karamellsziruppal...

65 válasz

Tegnap estefelé a vőlegényemmel elmentünk sétálni a parkba. Jól sikerült program volt, jót beszélgettünk az őszi fák között. Nagyon élveztük egymás társaságát, és nem volt kedvünk a többi emberhez hazafelé sem, de nem is volt probléma...

65 válasz

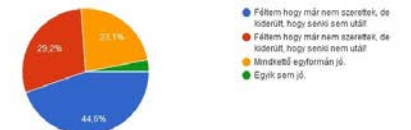
A múlt héten tartottam egy előadást, amitől nagyon féltam. Nem azért, mert felkészületlen voltam, csak nem sikerült elsajátítanom a témát. Tartottam tőle, hogy ki fognak nevetni, de végül minden jól sült el, és örültem, mert...

65 válasz

Az unokaöcsém 10 éves. Mondott valami butaságot egy partin, és kicsit megfagyott a levegő. Utána nagyon rosszul érezte magát, meg volt róla győződve, hogy mindenkit megbántott, és hogy az egész rokonság utálja. Hiába nyugtattuk, hogy ez nem igaz, a fejébe vette, hogy ez így van. A következő családi banzájon aztán mindenki kedves volt vele, és ő lett az este sztárja, mert amikor elhívták az unokatesói játszani, felkiáltott:

65 válasz

Is-ek a nyelvi mérésekben (ORIGO, ECL, MID érettségi)

szintén?

Hunglish.hu

Logikai
Propozíció (DP+)
„Többször is”
Igekötő+is+ige „el is tudja készíteni”
A2

Nem is
Sem-sem
Semmit sem
Még...is, már...is
Is-is
Logikai
Propozíció (DP+)
„Többször is”
Igekötő+is+ige „el is tudja készíteni”
B1

Semmit sem/nem
Nem is
Sem-sem
Semmit sem
Még...is, már...is
Is-is
Logikai
Propozíció (DP+)
„Többször is”
Igekötő+is+ige „el is tudja készíteni”
B2

„bármilyen furcsa is”
metakognitív
„meg sem próbálkoztak vele”
„kicsit is emlékeztet”
Semmit sem/nem
Nem is
Sem-sem
Semmit sem
Még...is, már...is
Is-is
Logikai
Propozíció (DP+)
„Többször is”
Igekötő+is+ige „el is tudja készíteni”
C1

„Nyomatékosító is” A2

– Franz Sacher a dédnagyapám volt. Ő volt Metternich herceg cukrásza. A herceg lányának esküvőjére készítette el először a ma már nagyon kedvelt tortát 1832-ben. Ebből a csokoládés tortából egyszerre többet lehetett készíteni, és sokáig friss maradt. A dédnagyapám találta ki a később róla elnevezett Sacher tortát, amelyet egyébként a feleségem is nagyszerűen készít. Nálunk az ünnepeken mindig Sacher torta a desszert. Nagyon szeretem az efféle finomságokat.

– *El is tudja készíteni?*

– Én sajnos nem.

– *A Mozarttal való rokonság milyen szintű?*

Diskurzuskiegészítés Dóla 2020:98

A családukban több cukrász is aktívan tevékenykedik a városban. Én is nagyon szeretem a Sacher-tortát, szinte mindennap ezt eszem.

- Mindig megveszed, vagy ***el is tudod készíteni / el tudod készíteni?***

- Én sajnos nem, de anyukám igen.

- ...

Pragmatikai jelölők B1

A fagyí gyógyszer?

Lehet, hogy Hippokratésznek igaza volt, és a hideg édesség gyógyító hatású? Mandulaműtét után mindenképpen. De a nagyon gyakori fagyievés káros is lehet. Ha nem vigyázunk, még függőség is kialakulhat. Egy amerikai tanulmány szerint azok, akik túl sok fagyit vagy jégkrémet esznek, és egyre többet szeretnének enni, olyan állapotba kerülnek, mint a drogosok. A szervezet azonnal jelez, ha a vércukorszint csökken. Ilyenkor szabályos sóvárgás alakulhat ki a fagyalt iránt. Ha ezt nem kezelik megfelelően, akkor cukorbetegség vagy elhízás alakulhat ki a jégkrém mániákus fogyasztójánál.

Robot vigyáz a gyerekekre egy japán óvodában

? ...B... (0) már az óvodákban is megjelentek a robotok. Az egyik tévécsatorna (1), hogyan dolgozik az egyik példány egy tokiói óvodában. A robotot Vevónak hívják. Ha megkérlik, Vevó bemutatkozik, és ő is képes megjegyezni a gyerekek és az óvónők nevét. Reggel vidáman köszönti a (2), és megkérdezi (3), hogy mit szeretnének csinálni aznap. Vevó nagyon népszerű a gyerekek körében. A kicsik sokszor beszélnek hozzá, és mosolyognak, amikor Vevó válaszol (4). Még a fejét is megsimogatják. A robotnak egész nap nagy hasznát veszik a pedagógusok. Ebédidőben elmondja, mi a menü, a délutáni alvás (5) pedig vigyáz az óvodásokra. Azt (6), hogy csend van, és alszanak a gyerekek. De azt is észreveszi, ha valamilyen egészségügyi probléma van. Ha például egy kisgyerek nehezen veszi a (7), rögtön jelet küld az (8).

Mechanikus szóbeli drill (Dóla 2020:89)

Szeretek fagyit enni **még** télen **is**.

Szeretek telefonozni **még** órán **is**.

Szeretek olvasni **még** buszon **is**.

Alkoss hasonló mondatokat a **még...
is felhasználásával!**

Neg.univerzális kvantor + sem/nem B2

1. Jelölje a helyes megoldást! (7)

- a. Minden hús meg lett éve.
 - b. Megettünk minden húst.
 - c. Minden hús lett megenni.
 - d. Minden húst megettük.
-
- a. Meg kellek örülni a zajtól!
 - b. Kell megörülnöm a zajtól!
 - c. Meg kell örülni a zajtól!
 - d. Meg kell örülök a zajtól!
-
- a. Neki semmit sem kell írnia.
 - b. Neki semmi nem kell írni.
 - c. Neki semmit kell írnia.
 - d. Neki semmit írni.

Minimálpárok

A palacsintánál semmit sem szeretek jobban.
A palacsintánál semmit nem szeretek jobban.

Senki sem lehet tökéletes.
Senki nem lehet tökéletes.

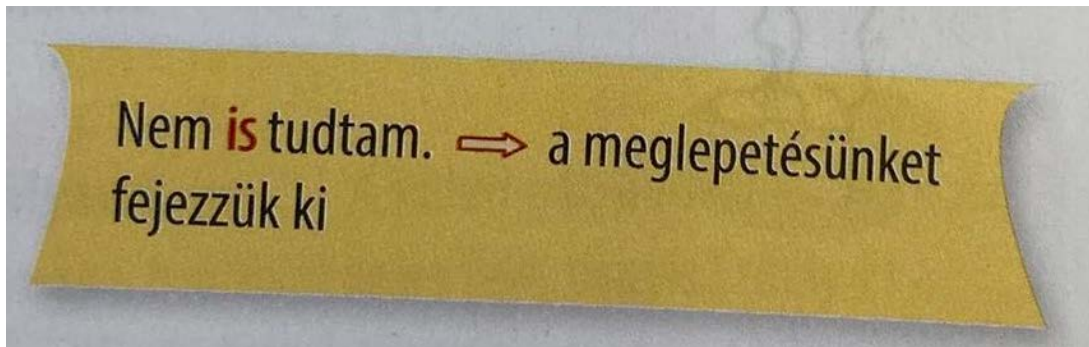
Sehol sem látom a páromat.
Sehol nem látom a páromat.

Nehézségi szint szerint

El **is** ment otthonról.

Nem **is** ment el otthonról.

El **sem** ment otthonról.

MagyarOK B1+, 47.o.

„bármilyen furcsa is”

metakognitív

„meg sem
próbálkoztak vele”

„kicsit is emlékeztet”

Semmit sem/nem

Nem is

Sem-sem

Semmit sem

Még...is, már...is

Is-is

Logikai

Propozíció (DP+)

„Többször is”

Igékötő+is+ige
„el is tudja készíteni”

C1

Hivatkozott irodalom

- BRODY, Michael: Remarks on the Order of Elements on the Hungarian Focus Field. In: István Kenesei (szerk.): *Approaches to Hungarian 3*. JATE, Szeged, 1990, 95–121.
- DÓLA Mónika: Módszertani útmutató a magyar nyelv tanításához, KRE, L'Harmattan Kiadó, Bp. 2020.
- É. Kiss Katalin: Az egyszerű mondat szerkezete. In: Kiefer Ferenc (szerk.): *Strukturális magyar nyelvtan*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992, 77–177.
- É. Kiss Katalin: Mondattan. In: É. Kiss Katalin – Kiefer Ferenc – Sipitár Péter (szerk.): *Új magyar nyelvtan*. Osiris, Budapest, 2003.
- Futó Bettina: A logikai *is*-től a pragmatikai *is*-en át a metakognitív *is*-ig. In: Böhm Gábor – Czeferner Dóra – Fedeles Tamás (szerk.): 5. Válogatás a PTE BTK XXXIV. Országos Tudományos Diákköri Konferencián (2019) I–III. helyezést elért hallgatóinak pályaműveiből, Pécs: PTE BTK Kari Tudományos Diákköri Tanács, 2019, 13–49.
- Huszics Aliz : Szintén. In: Böhm Gábor – Czeferner Dóra – Fedeles Tamás (szerk.): 5. Válogatás a PTE BTK XXXIV. Országos Tudományos Diákköri Konferencián (2019) I–III. helyezést elért hallgatóinak pályaműveiből, Pécs: PTE BTK Kari Tudományos Diákköri Tanács, 2019, 50–84.

Felhasznált forrás

- ECL nyelvvizsga: <https://ecl.hu/mintafeladatok-magyar-nyelv/> (letöltés ideje: 2022.05.04. 8:00)
- Magyar mint idegen nyelv (MID) érettségi: https://dload-oktatas.educatio.hu/erettsegi/feladatok_2021tavasz_kozep/k_magyid_21maj_fl.pdf
- ORIGÓ nyelvvizsga: <https://www.onyc.hu/mintafeladatok> (letöltés ideje: 2022.05.04. 8:00)

A large, light pink brushstroke shape with irregular, feathered edges, centered on a white background. It serves as a backdrop for the text.

***Mit tennél hozzá?
Mit csinálnál másképp?***

Hárman is/sem

Az olvasatok

disztributív

kollektív

(10) Julcsi is felemelte a zongorát.

(12) Julcsiék is felemelték a zongorát.

(11) Julcsi sem emelte fel a zongorát.

(13) Julcsiék sem emelték fel a zongorát.

(14) Julcsi és Bazsi is felemelte a zongorát.

(15) Julcsi és Bazsi sem emelte fel a zongorát.

(16) Hárman is felemelték a zongorát.

(15) Hárman sem emelték fel a zongorát.

Hagymási Judit – Kárpáti Laura – Kleiber Judit – Alberti Gábor

PTE BTK Nyelvtudományi Tanszék, Pécs

Mik ezek a kis izék? A Magyar mint idegen nyelv napja

2022. 05. 14.

Előadás felépítése

- ❑ Mi is az a *csak*?
- ❑ A *csak* típusai
 - logikai típus
 - diskurzusjelölő típus
- ❑ Metakognitív *csak*
- ❑ *csak*-ot tartalmazó konstrukciók – kitekintés jelleggel
- ❑ Összegzés

Kizárólag

Csak e
és sem
más?

**Csak sütni
már ki a nap...**

Csak nem tud

Elvárás? Vágy?
Előzetes tudás?
Múlt?

Csak

ifánad!

Csak nem érted!

Csaknem érted?

**Mi is az a
„csak”?**

Mégis csak eljöttél?

Csak írd meg a l

Hangsúly?

**Mert
csak!**

Fókusz

Bátorítás,
fenyegetés

**Na, végül csak meglett
az ötös!**

Logikai *csak* (É. Kiss 1998)

❑ jellemzően: azonosító-kirekesztő értelmezés; hangsúlytalan

❑ típusai:

→ fókuszos *csak*

(1) János *csak* Marit hívta meg.

→ propozíció előtt megjelenő

(2) János *csak* lemásolta a szavakat.

❑ **fókusz:** szembeállítás kifejezése, kiegészítendő kérdésre válasz, szövegelőzményből nem következő információ

Diskurzusjelölő *csak* (Gyuris 2008)

❑ **diskurzuspartikula:** nem befolyásolják az őket tartalmazó mondat deskriptív vagy propozicionális tartalmát, nem alkotnak összetevőt más kifejezésekkel, nem válaszolnak semmilyen kérdésre, nem tagadhatók

❑ **típusai:**

→ hangsúlyos

(3) János *CSAK* tehetséges.

→ hangsúlytalan – mondatmodalitás: felszólító

(4) Egyél *csak*!

A *csak* típusai

Típus	Azonosító- kirekesztő értelmezés	Inverz szórend	Pragmatikai kontribúció	Hangsúly	Példa
Propozíció hatókörű	✓	—	—	—	° <i>Csak</i> megjött az öcsém. It's <i>just</i> that my brother has arrived.
Összetevő hatókörű	✓	✓	—	—	°' <i>Csak</i> az 'öcsém jött el. Only my brother came.
Skaláris-értékelő É. Kiss (2006)	✓	✓	✓	—	° <i>Csak</i> az 'öcsém jött el. (Nem a barátom.) Only my brother came. (Not my boyfriend.)
Bátorító/Fenyegető (Fábricz 1986; Gyuris 2008)	—	✓	✓	—	'Gyere ° <i>csak</i> el! Just come (anyway)!
Óhajtó	—	✓	✓	—	° <i>Csak</i> 'jönne el az öcsém! If only my brother would come!
Információ megtagadó	—	—	✓	✓	A: Miért nem jöttél? Why didn't you come? B: <i>Csak!</i> Just because!
Metakognitív Gyuris (2009)	—	—	✓	✓	' CSAK °eljött az öcsém! My brother <i>DID</i> come after all!

A metakognitív *csak* (Kárpáti 2021)

- ❑ **Metakognitív:** tudatában vagyunk a korábbi elvárásainknak, vélekedéseinknek bizonyos eseményekkel kapcsolatban.
- ❑ Három időpillanat:
 - **I. Tézis:** elsődleges vélekedésünk megfogalmazása.
 - **II. Antitézis:** a tézisbeli vélekedésünktől eltérő végkifejlet van kilátásban.
 - **III. Referenciaidő:** megvalósult, beigazolódott a tézisbeli vélekedés.
- ❑ Formális elemzés: ReALIS (Alberti 2011)

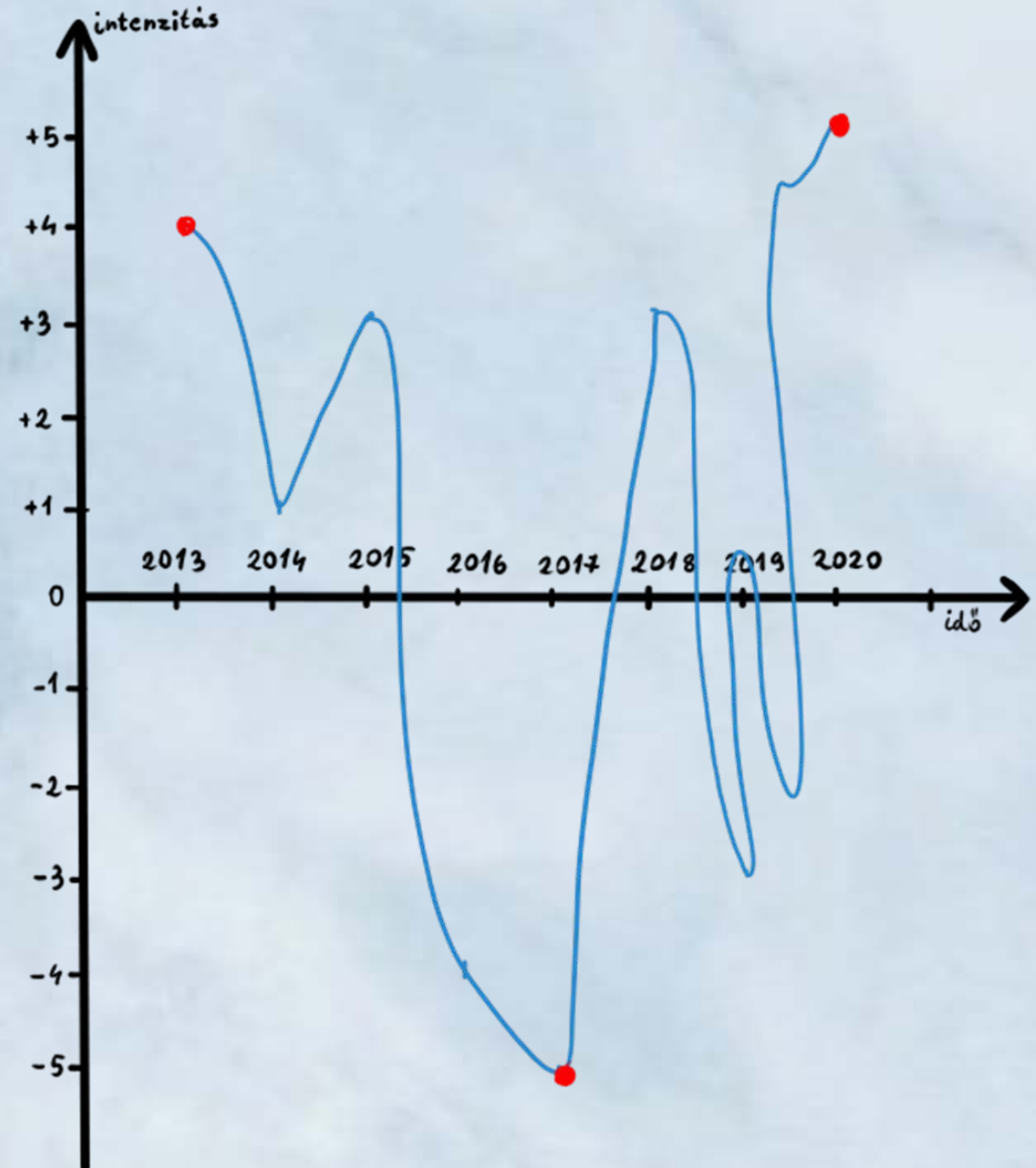
- ❑ **Vonal:** beszélői (és hallgatói) vélekedés.
- ❑ A feladó ezekre utal a megnyilatkozásban:

I. **Tézis**

II. **Antitézis**

III. **Referenciaidő**

- **2013:** a fiú elkezd megírni a PhD értekezését. (I.)
- **2014–2015:** kevesebb lelkesedéssel, de még mindig dolgozik rajta.
- **2015–2017:** nagyon lecsökken a munkakedve, úgy tűnik, egyáltalán nem fogja befejezni. (II.)
- **2018–2019:** újra írni kezd, változó lelkesedéssel.
- **2020:** végre befejezi a PhD értekezést. (III.)
Ekkor a barátnője mondhatja valakinek:
'CSAK megírta a PhD értekezését!'

Konstrukciók – kitekintés (Hagymási 2022)

- ❑ *csak*-ot tartalmazó konstrukciók például: *csak nem*, *nem csak*, *csak-csak*, *csak azért is*, ...
 - némelyik egybe- és különírva is előfordulhat (pl.: *nemcsak*)
 - logikai (5) és diskurzusjelölő *csak* (6) is megjelenhet (nem minden esetben)
 - (5) *Csak nem* felvettek/vettek fel az egyetemre?
 - (6) *CSAK nem* vettek fel az egyetemre?
 - egyes szerkezetekben helyettesíthető a *csak*
 - (7) *Csaknem/Majdnem* elfelejtettem elmenni a díjátadóra.

Összegzés

- ❑ *csak*: logikai és diskurzusjelölő partikula is lehet
 - ezeken belül további típusok
 - szórend, hangsúly, azonosító-kirekesztő értelmezés és pragmatikai jelentés alapján
- ❑ metakognitív *csak*
 - korábbi mentális állapotokra utal vissza
- ❑ a *csak* kollokálódhat más elemekkel – pl.: *csak nem*

Hivatkozások

- Alberti Gábor (2011): *ReALIS: Interpretálók a világban, világok az interpretálóban*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- É. Kiss Katalin (1998): Mondattan. In: É. Kiss Katalin, Kiefer Ferenc, Siptár Péter: *Új magyar nyelvtan*. Osiris Kiadó, Budapest, 17–184.
- É. Kiss Katalin (2006): *Érvek és ellenérvek a fókusz [+kimerítő] jegyével kapcsolatban*. Kézirat.
- Fábricz Károly (1986): *Partikulák a magyar és az orosz nyelvben*. Kandidátusi értekezés. Szeged.
- Gyuris Beáta (2008): A diskurzus-partikulák formális vizsgálata felé. In: Kiefer Ferenc (szerk.): *Strukturális Magyar Nyelvtan IV. A szótár szerkezete*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 639–682.
- Gyuris Beáta (2009): A hangsúlyos 'csak' diskurzuspartikula interpretációja. In: Márta Maleczki és Németh T. Enikő (szerk.): *A mai magyar nyelv leírásának újabb módszerei 7*. SZTE, Szeged. 157–179.
- Hagymási Judit (2022): „Minden sorsdöntő dolog a „csakazértis”-ből jön létre.” *Csak-ot tartalmazó konstrukciók vizsgálata*. KTDK-dolgozat, Pécs: PTE BTK.
- Kárpáti Laura (2021): „A végén aztán csak megjött.” – A három idősíkon alapuló intenzionális profilú ‘metakognitív csak’. Szakdolgozat, Pécs: PTE BTK.

Köszönjük a figyelmet!

A decorative border of light brown floral and vine motifs frames the central text. The motifs include stylized flowers, leaves, and swirling vines, set against a textured, light beige background.

Bemutatkozik a Pupák Műhely

Avagy egy vizuális történetmesélő játék, magyarul, a történelemről

Rólunk

- 7 fős csapat
- Online megbeszélések
- Cél: a történelem (és a magyar nyelv) tanítása érdekesen
- Célközönség: általános iskola felső tagozat és gimnázium
 - magyarországi,
 - diaszpórában élő,
 - A2-B1-es szinttől a MID-tanulók is

A felmerült probléma és a rá kínált megoldás

- Frontális oktatás
- Történelemórákat nehezebb gamifikálni
- Covid-19 járvány felerősítette a problémákat
- Vizuális történetmesélő játék
- Történelmet tanít
- Segít a történelmet kontinuumként látni ahelyett, hogy egymástól elkülönülő, egyedi események sorozataként tekintünk rá

Eddigi eredmények

- Egy kész és tesztelt epizód
- Kapcsolat iskolákkal
- Kész epizód angol verziója
- Indultunk a Microsoft Imagine Cup-on

A játékról és a játékmenetről

- Epizódokból épül fel
- Történet alapú
 - Választási lehetőségek a beszélgetések során
 - Képekkel illusztrált
 - Feladatok a történettel, korszakkal kapcsolatban, plusz pontokért
- Kultúrát, szavakat és erkölcsöt is oktat
- Saját karakter (MC) kalandjai történelmi eseményeken át
- Népmeseiesség:
 - A játékos saját karaktere egy fogadós tizenéves gyereke
 - Beszélgetés egy történelmi személlyel → elmegy szerencsét próbálni

A decorative border of light brown floral and vine motifs frames the central text. The motifs include swirling vines, small leaves, and clusters of flowers, primarily concentrated in the corners and along the sides.

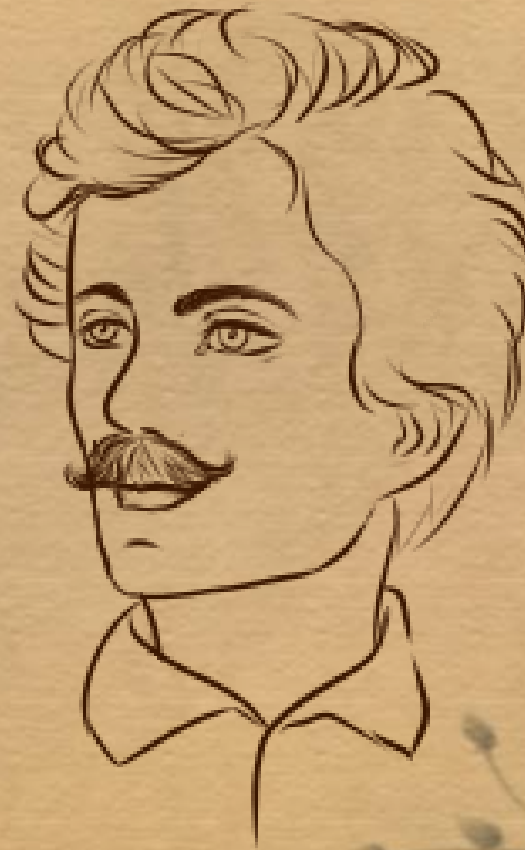
Rövid betekintés a játékba:

<https://tinyurl.com/pupaklabs>

További célok

- Versenyszféra
- Az évad befejezése és további évadok más történelmi korokba és/vagy más tudományágakhoz kapcsolódóan
- Készülő grafika a testreszabható MC-ről
- Készülő feladatok és minijátékok
- További felmérések

Köszönjük a figyelmet!

A NAGYON GYAKORI KOLLOKÁCIÓI KÜLÖNBÖZŐ KORPUSZOK TÜKRÉBEN

ANTAL ZSÓFIA

A *nagyon* határozószó használata nem okoz problémát a nyelvtanulóknak.

- Rá tudunk-e arra világítani, hogy miért használják helyesen?
- Helytelen használat esetében hol a hiba?
- Teddy bear-ként (Hasselgren 1994) működik-e?

A tanulói korpuszokról

A tanulói korpuszok olyan írott és szóbeli megnyilvánulások szövegeinek elektronikus gyűjteményei, amelyeket egy adott nyelvet idegen nyelvként tanulók produktumaiból gyűjtöttek össze (Granger 2004, Szirmai 2005).

Nesselhauf (2005) a tanulói korpusz definícióját kiegészíti a szisztematikusság fogalmával is, mellyel arra utal, hogy a korpusz szövegeit megadott kritériumok alapján választják ki (mint például a nyelvtanuló első nyelve, szintje stb.).

A legkevésbé kontrollált, korpuszkompatibilis szövegek az esszék (ahol csak a téma van megadva), illetve a szóbeli interjúk (Nesselhauf 2005).

KorSzak Tanulói Korpusz

- 2020 februárja óta épül
- Cél: meghatározott alapelvek mentén folyamatosan bővülő, jól kereshető, jelentős méretű, nyilvános adatbázis létrehozása, mely a nyelvészek, a hungarológusok és a MID tanításával foglalkozó szakemberek kutatásai és vizsgálatai számára gazdag forrásanyag lehet
- 250 nyelvtanuló 2325 nyelvi produktumát (írott beadványok) tartalmazza A1-B2-es szinten
- minden szövege egy tizenhárom változós kóddal van ellátva: *PTE*
NOK_SU_2021_MagyarOK_A2_8 F_HF_CZ_cseh_F_27_1_53
- Sketch Engine

Jelen vizsgálat

- A2-B2 szint
- 205 086 token
- 162 048 szó

A pedagógiai korpuszokról

- kifejezetten tanítási célra készülnek
- a nyelvtanuló diákok számára érthető és releváns nyelvi inputot tartalmaznak (Willis 2003, Braun 2006)
- hidat építenek a tanórai környezetben használt nyelv és a külvilág “cenzúrázatlan” nyelvhasználatára között (Szita 2020)

MagyarOK pedagógiai korpusz

- 201 079 token
- 144 832 szó
- a MagyarOK tankönyvek teljes szövegét tartalmazza

A KorSzak Tanulói Korpusz leggyakoribb lemmái és határozószói

lemma (12,620 items | 205,086 total frequency)

Lemma	Frequency ? ↓	Lemma	Frequency ? ↓	Lemma	Frequency ? ↓	Lemma	Frequency ? ↓	Lemma	Frequency ? ↓
1 .	17,088 ...	11 nem	2,416 ...	21 én	1,032 ...	31 megy	588 ...	41 barát	486 ...
2 ,	14,550 ...	12 nagyon	1,910 ...	22 tud	987 ...	32 ő	584 ...	42 !	484 ...
3 a	13,844 ...	13 sok	1,737 ...	23 tanul	945 ...	33 amikor	581 ...	43 nagy	472 ...
4 az	5,469 ...	14 jó	1,526 ...	24 ha	828 ...	34 csak	541 ...	44 dolgozik	457 ...
5 és	5,300 ...	15 is	1,381 ...	25 hogy	795 ...	35 :	532 ...	45 meg	444 ...
6 van	5,184 ...	16 szeret	1,345 ...	26 ember	738 ...	36 nyelv	527 ...	46 idő	439 ...
7 (	3,215 ...	17 de	1,323 ...	27 kell	654 ...	37 él	511 ...	47 egyetem	410 ...
8)	3,213 ...	18 mert	1,319 ...	28 magyar	622 ...	38 ?	503 ...	48 mi	404 ...
9 j	2,781 ...	19 ez	1,301 ...	29 "	612 ...	39 fontos	494 ...	49 óra	398 ...
10 egy	2,450 ...	20 ahogy	1,239 ...	30 minden	607 ...	40 mindig	491 ...	50 most	387 ...

adverb (708 items | 20,728 total frequency)

Lemma	Frequency ? ↓	Lemma	Frequency ? ↓	Lemma	Frequency ? ↓	Lemma	Frequency ? ↓
1 nagyon	1,910 ...	14 amint	291 ...	27 egyszer	127 ...	40 körülbelül	85 ...
2 nem	1,787 ...	15 például	291 ...	28 úgy	127 ...	41 otthon	85 ...
3 is	1,381 ...	16 magyar	260 ...	29 sok	118 ...	42 közel	85 ...
4 ahogy	1,239 ...	17 még	248 ...	30 sem	116 ...	43 mindennap	82 ...
5 de	896 ...	18 sajnos	243 ...	31 először	116 ...	44 különösen	78 ...
6 jó	691 ...	19 ahol	236 ...	32 szerencsére	114 ...	45 reggel	78 ...
7 csak	541 ...	20 gyakran	223 ...	33 főleg	106 ...	46 majd	75 ...
8 mindig	491 ...	21 néha	221 ...	34 természetesen	103 ...	47 elég	74 ...
9 most	387 ...	22 itt	219 ...	35 gyors	91 ...	48 egész	74 ...
10 amikor	384 ...	23 este	162 ...	36 ma	91 ...	49 talán	73 ...
11 általában	364 ...	24 ott	160 ...	37 ezenkívül	88 ...	50 ne	71 ...
12 akkor	321 ...	25 soha	142 ...	38 legalább	87 ...		
13 már	293 ...	26 inkább	141 ...	39 angol	86 ...		

A MagyarOK pedagógiai korpusz leggyakoribb lemmái és határozószói

lemma (10,980 items | 201,079 total frequency)

Lemma	Frequency ? ↓	Lemma	Frequency ? ↓	Lemma	Frequency ? ↓	Lemma	Frequency ? ↓	Lemma	Frequency ? ↓
1 .	22,060 ...	11 egy	2,140 ...	21 sok	1,025 ...	31 igen	672 ...	41 már	509 ...
2 ,	12,716 ...	12 is	1,921 ...	22 nagyon	1,005 ...	32 meg	672 ...	42 még	483 ...
3 a	12,029 ...	13 /	1,516 ...	23 szeret	950 ...	33 4	641 ...	43 ő	483 ...
4 az	4,979 ...	14 !	1,422 ...	24 mi	937 ...	34 megy	616 ...	44 ember	469 ...
5 van	4,357 ...	15 jó	1,397 ...	25)	785 ...	35 ha	614 ...	45 tanul	456 ...
6 ?	3,755 ...	16 ahogy	1,341 ...	26 (	775 ...	36 5	582 ...	46 magyar	451 ...
7 :	2,989 ...	17 én	1,226 ...	27 2	693 ...	37 kell	559 ...	47 hogy	445 ...
8 nem	2,912 ...	18 ez	1,143 ...	28 1	692 ...	38 mert	535 ...	48 minden	402 ...
9 és	2,883 ...	19 tud	1,046 ...	29 –	679 ...	39 csak	522 ...	49 7	400 ...
10 -	2,804 ...	20 de	1,025 ...	30 3	679 ...	40 6	512 ...	50 olyan	400 ...

adverb (748 items | 21,834 total frequency)

Lemma	Frequency [?] ↓	Lemma	Frequency [?] ↓	Lemma	Frequency [?] ↓	Lemma	Frequency [?] ↓
1 nem	2,539 ...	14 akkor	269 ...	27 például	143 ...	40 tényleg	105 ...
2 is	1,921 ...	15 ahol	257 ...	28 ott	140 ...	41 először	103 ...
3 ahogy	1,341 ...	16 este	256 ...	29 majd	135 ...	42 egyszer	102 ...
4 nagyon	1,005 ...	17 amint	254 ...	30 aztán	133 ...	43 egész	101 ...
5 de	813 ...	18 ma	239 ...	31 így	131 ...	44 angol	92 ...
6 jó	783 ...	19 általában	203 ...	32 amiért	131 ...	45 magyar	91 ...
7 csak	522 ...	20 sajnos	203 ...	33 inkább	128 ...	46 ahogyan	89 ...
8 már	509 ...	21 ne	187 ...	34 néha	122 ...	47 legalább	82 ...
9 még	483 ...	22 úgy	181 ...	35 otthon	120 ...	48 gyors	81 ...
10 mindig	326 ...	23 gyakran	181 ...	36 délután	116 ...	49 szép	79 ...
11 itt	305 ...	24 sem	165 ...	37 sok	114 ...	50 német	73 ...
12 amikor	298 ...	25 elég	149 ...	38 soha	112 ...		
13 most	297 ...	26 fel	147 ...	39 tegnap	112 ...		

A NAGYON LEGGYAKORIBB KOLLOKÁNSAI

KorSzak

- szeret (272)
- jól (144)
- szép (109)
- fontos (107)
- jó (78)
- érdekel (72)
- érdekes (67)
- nehéz (48)
- kedves (36)
- finom (34)

MagyarOK

- szeret (165)
- jól (124)
- kedves (35)
- szép (32)
- örül (30)
- jó (27)
- tetszik (26)
- beszél (23) – nagyon jól/érdekesen/szépen beszél
- finom (22)
- nehéz (13)
- érdekel (11)
- fontos (10)
- érdekes (7)

A KorSzak Tanulói Korpusz – nagyon + szeret

1	☐	<input type="info"/>	doc#1	7) Mind a kettő vendégszobából lehet a kertet látni. </s><s> (Fénykép 48) Nálunk nagyon szereti a házunk (J). </s><s> Huszonkét éve itt lakunk. </s><s> Most Ottawában :	
2	☐	<input type="info"/>	doc#4	nap kirándulni és biciklizni. </s><s> Az anyai szülők (J) mindketten él. </s><s> Ön nagyon szeretnek a kertjében dolgozni és a hétvégén ön általában egy bicikli (J) tour csin	
3	☐	<input type="info"/>	doc#7	e együtt mentük a uszodába és utána a szállodája étterem vacsoráztunk. </s><s> Nagyon szeretek az időm a Franciaországban. </s><s> Tudok javasolni utazni mindenkit f	
4	☐	<input type="info"/>	doc#9	i (J) nyugdíjasak. </s><s> A nagymamám Hakan. </s><s> Tanárként dolgozott, és nagyon szerette a munkáját. </s><s> A diákjai (J) még mindig jönnek őt látogatni. </s><s>	
5	☐	<input type="info"/>	doc#9	enc színészeim amerikaiak, mert általában csak amerikai filmeket nézek. </s><s> Nagyon szeretek zenét hallgatni. </s><s> Mindenhol hallgatok zenét: az ágyamban, a bus	
6	☐	<input type="info"/>	doc#10	is szeretek tévézni. </s><s> Néha a barátaimnál tévézem, de nem sokat. </s><s> Nagyon szeretek zuhanyozni. </s><s> Naponta egyszer zuhanyozom. </s><s> Van sok küli	
7	☐	<input type="info"/>	doc#11	uszmegálló. </s><s> Az az igazság, hogy reggelente sokat kell várni. </s><s> De nagyon szeretem a kollégiumunkat. 2012-től 2017-ig egy áruház mellett éltem. </s><s> Itt	
8	☐	<input type="info"/>	doc#11	dion. </s><s> Soha nem használtam a buszt, az iskolám a közelben volt. </s><s> Nagyon szerettem otthon pihenni. </s><s> A nappaliban volt egy sárga kanapé, ahol filme	
9	☐	<input type="info"/>	doc#11	k. </s><s> A fiatal férfi Haken, és a lány Hakina. </s><s> Augusztus óta itt laknak, nagyon szeretik egymást. </s><s> Mellettem jobbra a barátom lakik, Hakanbeknek hívják	
10	☐	<input type="info"/>	doc#13	egymást. </s><s> Például én minden héten látogatom a szomszédaimat. </s><s> Nagyon szeretem velük tölteni az időt. </s><s> Az a baj, hogy a szomszédaim nagyon kív:	
11	☐	<input type="info"/>	doc#15	:tival a városban, a barátommal találkozom és együtt koncertre megyünk. </s><s> Nagyon szeretek filmeket nézni és moziba menni. </s><s> Hetente háromszor moziba me	
12	☐	<input type="info"/>	doc#15	><s> Nagyon élvezem, amikor akciófilmet nézek. </s><s> A romantikus filmeket is nagyon szeretem , mert happy enddel végződnek. </s><s> Nem szeretek félni, ezért nem	
13	☐	<input type="info"/>	doc#15	rorfilmeket. </s><s> Western filmeket sem szeretem. </s><s> Sajnos a barátnőm nagyon szereti azokat a filmeket. </s><s> Ezért én is nézem vele. </s><s> Mostanában ni	
14	☐	<input type="info"/>	doc#15	megérinteni a képeket. </s><s> Remélem jövőre is el fogok tudni menni. </s><s> Nagyon szeretek futni. </s><s> Minden reggel 5 km-t futok. </s><s> A kollégium előtt egy	
15	☐	<input type="info"/>	doc#15	r vagyok. </s><s> Szerintem nem vagyok szerencsés ember, mert a szobatársam nagyon szereti a rockzenét. </s><s> Sajnos néha én is hallgatom, de azonnal kimegyek a	
16	☐	<input type="info"/>	doc#16	menni. :: Akkor egy szörpöt ihatunk és együtt tudjuk nézni egy filmet. :: Köszönöm Nagyon szeretek moziba menni és különböző filmeket nézni. </s><s> A kedvenc filmjeim z	
17	☐	<input type="info"/>	doc#16	t nézni. </s><s> A kedvenc filmjeim a vígjátékok, filmdrámák, és a sci-fik. </s><s> Nagyon szeretem a filmeket nézni, mert érdekesek és tanulságosak. </s><s> Imádom a vi	
18	☐	<input type="info"/>	doc#16	lvizsgára. </s><s> A hobbim a tanulás, ez egy érdekes és nehéz hobbi. </s><s> Nagyon szeretek pihenni. </s><s> Persze nem mindennap. </s><s> Nagy világban lakunk	
19	☐	<input type="info"/>	doc#18	nmit. </s><s> A buszon az emberek mindig beszélgetnek egymással. </s><s> Ők nagyon szeretnek valakivel beszélgetni és mesélnék a problémáiról. </s><s> Én pedig na	
20	☐	<input type="info"/>	doc#18	on szeretnek valakivel beszélgetni és mesélnék a problémáiról. </s><s> Én pedig nagyon szeretem az embereket hallgatni. :: Szia Hekan! </s><s> Szomorónak tűnsz, csak	

NAGYON + SZERET

Nagyon szeretek zuhanyozni.; Nagyon szeretek zenét hallgatni.; Nagyon szeretek itt lakni, mert csendes a környék és nagyon jó szomszédok. / Nagyon szeretem a filmeket nézni, főleg horrorfilmeket, mert szeretem a rejtélyt, és gyakran kaland van.

Jellemzően:

- mondatkezdő pozíció
- egyes szám első személy
- jelen idő
- kijelentő mód
- összetett és egyszerű mondatokban is
- nagyon + szeret + Inf
- nagyon + szeret + Acc + Inf
- nagyon + Adv + Inf

Hiba: Nagyon szeretek az időm a Franciaországban.; Ön nagyon szeretnek a kertjében dolgozni és a hétvégén ön általában egy bicikli (J) tour csinálnak.; Nagyon szeretek focizni, még nincs időm játszani.; Nagyon szeretek a vidéken lakni.; Nagyon szeretek egy jól sikerült nyaralás.

Teddy bear: Főleg nagyon szeretek a tollaslabdás.; Főleg nagyon szeretek focizni.; Ezenkívül (J), nagyon szeretek kóstolni a helyi specialitásokat.

NAGYON + JÓL

Nagyon jól éreztem magamat.; Nagyon jól sikerült az utolsó nyaralásom, Dél-Franciaországban voltam.; Már nagyon jól beszélek angolul és magyarul, persze ez nagyon kemény munka.

Jellemzően:

- mondatkezdő pozíció, ha nem akkor: N + nagyon jól + Verb vagy Adv + nagyon jól + Verb
- jól + érez - egyes szám első személy vagy többesszám első személy
- jelen idő és múlt idő követi
- kijelentő mód
- összetett és egyszerű mondatokban is

Hiba: *Őszintén szólva, nagyon jól és sokat keresek.; Két hónapja magyarul tanul, de beszél magyarul nagyon jól.; Nagyon jól éreztem magunkat.; Mindent nagyon jól magyarázta el, és a nyelvtanulók nehézségeit jobban értette, mint egy anyanyelvi beszélő.*

Teddy bear: Nyelvtanulás csoportban **nagyon jól motivál** engem.; **Nagyon jól memorizáltam** az országok zászlóikat is.

NAGYON + SZÉP

Pécs nagyon szép város, itt mindig jó a hangulat.; A tengerpart nagyon szép, a szállodák és a kempingek pedig elég olcsók.; Nagyon szép a panoráma, jó és friss a levegő.; Kollégista vagyok, nagyon szép környéken lakom.; A város nagyon szép.

Jellemzően:

- egyes szám
- nagyon + szép + N
- N + nagyon + szép
- összetett és egyszerű mondatokban is
- szórend: bárhol állhat a mondatban

Hiba: Mona Lisa nincs szemöldöke, hanem nagyon szép.; Nagyon szeretem a magyar nyelvet, mert nagyon szép fonetikusa.; Nagyon szép áttekintés ott, érdemes lefotózni.;

*Teddy bear: Ott is **nagyon szép volt**, csak nem tudtunk minden (J) hol menni (J) mert a pandémiát.*

NAGYON + FONTOS

Nagyon fontosnak tartom a vásárlási és a kulturális lehetőségeket, mert a modern világban fontos, hogy az ember művelt legyen.; Az nyelv alkalmazását igazi helyzetekben tartom nagyon fontosnak.; A tanácsadó azt is mondta, hogy alvás nagyon fontos.; Brit vagyok és a britek számukra a magánélet nagyon fontos, azért inkább nem beszélünk magánéleti gondokról.; Szerintem nagyon fontos, hogy magad gondolkodj.; Nekem a tisztaság és a csend nagyon fontos és nélkülük nem tudok aludni.

Jellemzően:

- *nagyon fontosnak tart* (egyes szám első személy)
- *valakinek/valaki számára nagyon fontos* (egyes szám első személy)
- *valaki szerint nagyon fontos* (egyes szám első személy)
- egyes szám
- nagyon + fontos + N
- N + nagyon + fontos
- összetett és egyszerű mondatokban is
- szórend: bárhol állhat a mondatban

Hiba: Nálad nagyon fontos a jó szomszéd (J).; Vannak képek, ami nagyon fontosak és nagy segítség.; Mindenképpen Nekem nagyon fontos a udvarias recepció.

*Teddy bear: Nekem a szakom **nagyon fontos** és kreatív.; **Szerintem** ez téma **nagyon fontos** nekem, mert már sok mindent kipróbáltam csinálni egészségesen élni., **Szerintem nagyon fontosak** tartom a jó levegőt és a nyugalmat.*

NAGYON + JÓ

Nagyon jó a fizetés.; Tudom, hogy a magyarok nagyon jók kézilabdában és úszásban.; Ez nagyon jó, mert sokat vagyunk együtt.; Az énekesnek nagyon jó és különleges hangja van.; A kedvencem városom Budapest, nagyon jó és olcsó a közlekedés, sok mindent lehet csinálni a városban (J).

Jellemzően:

- valakinek nagyon jó valamije van
- egyes szám, többes szám (jó - jók)
- nagyon + jó + N
- N + nagyon + jó
- összetett és egyszerű mondatokban is
- szórend: bárhol állhat a mondatban

Hiba: Utána öt órára mentünk a partira és nagyon jó szórakoztunk.; Például HIKEL (J) szeret tanulni németül, ami nagyon nehéz, de ön nagyon jó beszélje (J).

Teddy bear: *Minden nagyon jó*, de az időjárás nagyon forró, csak borzasztó meleg volt.

Összegzés

- Szórendi hiba nem fordul elő.
- Mindig határozóként szerepel.
- Olykor teddy bear, de nem szignifikánsan.

Miért?

- Határozóként tanítjuk, nem a *nagy* transzformált variánsaként (pl. remek – remekül)
- Gyakori találkozás

Köszönöm a figyelmet.

Nyelvi fejlődésvizsgálat tematikus megközelítésben

Erdősi Vanda

PTE ÁOK Nemzetközi Oktatási Központ

Kontextus

- A PTE ÁOK NOK magyar nyelvi egyetemi előkészítő program diákjai
- Két szemeszteres intenzív nyelvi és szaknyelvi előkészítés (1. szemeszter heti 30 és 2. szemeszter heti 20 nyelvóra és szaknyelvi órák)
- Kezdő szinttől B2 szintig
- Tananyag: MagyarOK tankönyvcsalád
- Modellalapú nyelvoktatási módszer
- Egy tanév során átlagosan 100 írásbeli produktum hallgatónként
- A Korszak Tanulói Korpusz alkorpusza

Hosszmetszeti felmérések

- Hosszmetszeti ($\leftrightarrow$ keresztmetszeti) / longitudinális / panelvizsgálat
- Követéses felmérés: az egyén fejlődésének időbeli nyomon követése
- Adott egyének fejlődésének legmegbízhatóbb vizsgálati módszere
- Mással nem pótolható eredmények, összefüggések elérése: egyéni változások, a fejlődés stabilitása vagy változékonysága, ok-okozati összefüggések feltárása, módszertani innovációk, fejlesztő beavatkozások hatása stb.

A témáról részletesen: Csapó Benő (2008) és (2014)

Néhány példa a vizsgált szövegek közül

- Valamennyi bemutatott szöveg egy diák munkája
- A diák dél afrikai, 24 éves nő, anyanyelve a dél-afrikai angol
- Vizsgált időszak: a 2020/2021-es tanév 1-2. szemeszter (online oktatásban)
- Nyelvi szintek: kezdő szinttől B2-es szintig (példaszöveg valamennyi szintre)
- A szövegek kiválasztása célzottan, meghatározott szempontok szerint történt
- Téma: emberek bemutatása, leírása, emberi kapcsolatok és kommunikáció
- Kiegészítő információk: szint, a szöveg keletkezésének ideje, a tankönyvi fejezet és téma, amelyhez a szöveg kapcsolódik

A1 (2. fejezet, 2. hét. A család)

Az anyukám **X** neve. **Ő** dél-afrikai. **Ő** ötvenhat éves. **Ő** * Egyesült Arab Emírségekben, Dubaiban él. **Ő** tanár. **Ő** angolul és dél-afrikai hollandul beszél. **Ő** is magyarul tanul. Az anyukám hobbija a puzzle. Az apukám **X** neve. **Ő** dél-afrikai. **Ő** hatvannégy éves. **Ő** * Egyesült Arab Emírségekben, Dubaiban él. **Ő** üzletmenedzer. **Ő** angolul és dél-afrikai hollandul beszél. **Ő** is egy kicsit beszél németül. * **Ő** hobbija a sport. **Nincs testvérem.** Az **unokatestvérem X** neve. **Ő** angol. **Ő** huszonnégy éves. **Ő** Angliában, Newcastlében él. **Ő** angolul beszél. **Ő** spanyolul tanul. **Ő** mérnök. **Ő** hobbija * sziklamászás.

A1 (6. fejezet, 6. hét. Barát bemutatása)

Ő X, a barátnőm. X huszonöt éves, média menedzser. Ausztráliában dolgozik. Nagyon szeretek X-jel lenni, mert barátságos, jókedvű és jó humora van. Ha együtt vagyunk, nagyon jókat lehet vele beszélgetni és jókat nevetünk. Mind a ketten imádunk utazni. Ha szabadságon vagyunk, akkor külföldre utazunk. Tavaly Új-Zélandban voltunk. Mind a ketten szeretünk ételeket és italokat kóstolni. Sajnos, nincs sok szabadideje, mert sokat dolgozik. X nem szeret sportolni, de legalább minden héten kétszer vagy háromszor fut. Viszont nagyon szeret túrázni és közben fotózik. Nagyon szeret fotózni, ez a hobbija. X jól tud főzni: gyakran nekem főz, utána segítek mosogatni. Mind a ketten nem szeretünk mosogatni vagy takarítani, de fontos van. *Van egy kis ideje, filmeket néz. Nagyon szeret horror- vagy krimifilmet nézni. Utálok horrorfilmek*, így nem nézünk együtt.

A2 (1. fejezet, 10. hét. A család)

Szerintem a családom nem túl kicsi. Édesanyámnak két testvére van – egy nővére és egy bátyja – és édesapámnak négy húga van. Nekem nincs testvérem. A nagyszüleim Dél-Afrikában laknak.

Az apai nagymamám, Durbanban lakik a két lányával (a nagynéném). Egyiküknek sincs gyerekek. Az apai nagypapám Riversdalében lakik a feleségével. Az anyai nagypapám már nem él, de az anyai nagymamám igen. 90 éves, és egy kis városban - Georgéban – lakik a nagybátyámmal. Ő nem túl fiatal, de elég aktív ember. Nagyon szeret találkozni és beszélgetni a barátnőjeivel a kávézóban.

Sajnos, nagyon ritkán találkozom az nagyszüleimmel, mert szeptember óta *Egyesült Arab Emírségekben lakom, és most Magyarországon lakom. (Ezért intenzív* tanulok magyarul.)

Az anyai nagynéném és férje Franciaországban élnek. Nem szeretek a francia nyelvet, mert nagyon zavaró. A nagybátyám angol (de * édesanyja dél-afrikai). Három gyerekük van. Az unokatestvéreim Angliában laknak. Az unokabátyám* és az unokanővérem* egyaránt két gyermeke van. Az unokatestvérem (az unokaöcsém) nagyon aktív ember. Nagyon szeret sziklamászás. Ha együtt vagyunk, akkor szeretünk lovagolni a strandon.

B1 (6. fejezet, 24. hét. Emberi kapcsolatok és kommunikáció)

Természetesen látogatok sok különféle oldalakat az interneten. Attól függ, mit akarok csinálni.

Mindig használom a szkaipot, mert a szüleim *Egyesült Arab Emírségekben él (tulajdonképpen, a családom a mindenhol a világon él). Így, gyakran a szkajpon vagy botimon beszélgetek a családommal. (Azért a botimot használom, mert Dubaiban a szkajp nem mindig működik. Sajnos, a whatsappi vagy facebooki videó-csat sem működik.) Szeretek a szkaipot, mert olcsóbb, mint telefonálók a családomnak. Szerintem is jó, hogy láthatjuk egymást.

Néha megnézem a Facebookot (ha van időm). Érdekes megtudni, hogy mit csinálnak mások, de én nem annyira szeretek Facebookot használni. Azért, mert nem szeretek, hogy az egész világ tudja, mit csinálok. Inkább a whatsappon beszélgetek a barátaimmal. Szeretek a tumblrt is, mert általában megnézni mémeket a tumblron.

Én utálok *twittert, viszont az egyik legjobb barátnőm imád twitterezni. Szerintem túl sok információ van benne, és szerintem az ember rengeteg időt elvehet twitteren.

Amikor dolgoztam, sokat használtam a LinkedIn-et a kollégáival tartani a kapcsolatot. Most inkább egy e-mailt vagy egy üzenetet küldök a volt kollégáinak.

Én használom az Instagramot és *Tiktok-ot is. Szeretek megosztani a művészetemet és munkámat a Tiktok-on. Csak videókat oszthatok meg a Tiktok-on, de szerintem ez érdekes.

B2 (1. fejezet, 32. hét. Bemutatkozás, mások bemutatása, kommunikáció)

Használok a közösségi oldalakat sok mindenre. Persze, használok a közösségi oldalakat kapcsolattartásra és beszélgetek a barátaimmal és családommal. Szeretem elolvasni, mit csinálnak éppen a barátaim. Amikor dolgoztam, szoktam használni a LinkedIn-et üzleti kapcsolatépítésre, de most nem szoktam erre használni. Arra nem annyira használok, hogy új embereket ismerjek meg. Viszont arra használok, hogy felkutassam a régi barátaimat vagy volt kollégáimat és volt iskolai osztálytársaimat. Néha sikerül, hogy felkutatom őket. Érdekes, hogy sok volt osztálytársam most külföldön él (nem csak én!).

Nagyon passzív ember vagyok az interneten, így arra soha nem használok, hogy hozzászóljak az érdekesebb témákhoz. Őszintén szólva általában csak olvasom az érdekes témáról.

Amikor fiatalabb voltam, arra használtam, hogy fotókat osszak meg, de most nem. Gyakran osztottam meg fotókat magamról, a családomról és a háziállataimról. Most nem szeretek, hogy az egész világ tudja, mit csinálok. Nagyon ritkán töltök fel egy-kettő képet a nyaralásunkról a közösségi oldalakon (valószínűleg Instagramon).

Mivel illusztrátor vagyok, próbálom megosztani a művészetemet vagy munkámat az interneten.

Lehetséges vizsgálati megközelítések

- Nagyszámú írásbeli nyelvi produktum, részletes fejlődésvizsgálat lehetősége
- Tematikus megközelítés: egy témakör kidolgozásának részletes elemzése a nyelvi fejlődés során
- Az adott témakörhöz szorosan kapcsolódó kommunikációs funkciók és a funkciókhoz kapcsolódó nyelvi formák vizsgálata (birtoklás)
- A hibák és a helyes használat elemzése, kategorizálása; a köztes nyelvben működő rendszer, szabályok feltérképezése
- Több diák nyelvi fejlődésének átfogó elemzése és összehasonlítása például nemzetiség, anyanyelv, életkor, nem, egyéb szempontok alapján
- Az oktatás folyamatának, a módszer hatékonyságának elemzése a kapott eredmények szempontjából
- Korpusznyelvészeti elemzések, a tanulói korpusz összehasonlítása a tananyag mint nyelvi input, valamint az anyanyelvi beszélők korpuszával az adott témakörben
- Eredmények és tanulságok hasznosítása a további oktatás- és tananyagfejlesztés során

Gyakori többszavas lexikai egységek gyermekek beszédprodukcióban

Vermeki Boglárka

MANYE MID-NAP, Pécs

2022.04.14.

Többszavas lexikai egységek

- A kompetens nyelvhasználók a beszédük nagy részében előre megalkotott (*prefabricated*) lexikai egységeket használnak. (vö. Altenberg 1998, Erman & Warren 2000);
- Lewis ehhez hozzátette, hogy „a nyelv egységekből áll, amelyek kombinálásával összefüggő folyamatos szöveget kapunk” (Lewis, 1997: 7).

Többszavas lexikai egységek

- Ezek lehetnek rögzültek vagy részben rögzültek egységek; nagy kommunikációs értékkel bírnak:
- (1) **őszintén szólva**
- (2) **jó emlékem van a sporttal kapcsolatban**

KorSzak Gyermeknyelvi korpusz

- 54.000 szó
- 70.000 token
- 73 felvétel
- 64 dialógus és 9 monológ
- 12 témakör

Az adatközlők

- 27 adatközlő
- 12-15 évesek
- Vidéki iskolások
- Osztálytársak, barátok

Többszavas lexikai egységek

- 1434 db
- 5 szavas:
 - általában a családommal szoktam kirándulni
 - ... emlékem van a sporttal kapcsolatban
- 4 szavas:
 - még a mai napig
 - semmi értelme nem volt

Vélemény kifejezése, egyetértés

- (ezzel) én is így vagyok
- hát én is
- (én is) egyet tudok érteni
- én is így vagyok ezzel/ vele
- ezzel én is így vagyok
- én is inkább
- én is egyetérték
- hát nekem is
- nekem is hasonló a véleményem / a helyzet / mint...-nél
- ez igaz
- biztos az volt
- na ezt támogatom
- igen, (az) abszolút.

- doc#2 esznek, az szerintem nagyon embertelen, vagy hogy mondjam. - Igen, ezzel én **is így vagyok** , hogyha már egyszer valamin ki kell próbálni, akkor muszáj, de annyira belegor
- doc#8 **</s><s>** Előtte meg nem lehet kitalálni, mert nem ismered a személyiséget. - Én **is így vagyok** vele. **</s><s>** És milyen színű golden retriever lenne? **</s><s>** Mert ugye van a:
- doc#53 ökkal, barátokkal, szóval úgymond bárkivel, akivel jól érzem magam, igen. - Én **is így vagyok** ezzel, mint az Amira, hogy én is bárkivel kimegyek, akivel jól érzem magam. **</s>**
- doc#53 yha ilyen közeli helyre megyünk, akkor csak egyedül is szeretek sétálgatni. - Én **is így vagyok** ezzel a dologgal, hogyha családdal vagyunk, akkor inkább túrázni vagy sétálni r
- doc#60 nkat, meg a Tanárt, de egyiket se nézem, én inkább az angol sorozatokat. - Én **is így vagyok** vele, mint az Eszter. **</s><s>** Igazából nem nagyon nézek magyar sorozatokat,
- doc#61 ünk egy sorozatot, akkor nem tudom abbahagyni, mivel izgalmas. - Hű ezzel én **is így vagyok** . **</s><s>** Én függővé válok és ez nagyon durva. - Igen, függőség, hogy muszáj
- doc#68 azából, de mondjuk az ilyen természeti látnivalók inkább jobban vonzanak. - Én **is így vagyok** vele, de például, amikor mentünk Firenzébe, akkor ott ugye leginkább várost, m

- doc#28 orttá. **</s><s>** Persze ezzel az utálódással kapcsolatban sajnos van, amikor **egyed tudok érteni** . **</s><s>** Nekem is van az osztályból, sőt a másik osztályból a Babyle is olya
- doc#39 or ki tudja magából adni a stresszt. - Hát én ezzel a kapcsolattárssal teljesen **egyed tudok érteni** , meg mondjuk például, hogyha lehullott igazából rajzolni az érzéseidet is sze
- doc#39 / lefesteni, és szerintem ezért kreatívabbak a gyerekek. - Ezzel én is teljesen **egyed tudok érteni** . **</s><s>** Szerintem is a felnőtteknek kicsit kevesebb, vagyis kevesebb ideig
- doc#39 :sinálta, törődött vele, vagy hát igen, foglalkozott vele. - Én is mindkettőtökkel **egyed tudok érteni** . **</s><s>** Szerintem is sokkal nagyobb értéke van annak, amit kézzel készítő
- doc#60 **>** Az, hogy egy másik világban, másik világnak lehetek a része. - Ezzel én is **egyed tudok érteni** , szerintem jó kikapcsolódás. **</s><s>** És ha pihenni szeretnék, akkor van, ho
- doc#60 nenni egy kicsit az udvarra, vagy ilyesmi, ami egyébként meg jót tesz. - Én is **egyed tudok érteni** mindkettőtökkel, hogy ha nagyon sokat nézzük, akkor tényleg függővé válhat

Vélemény kifejezése, egyet nem értés

- nem azt mondom, hogy
- de szerintem ez
- így annyira nem
- de szerintem nem
- hát nekem nem
- én nem nagyon
- annyira nem támogatom

Vélemény kifejezése, egyet nem értés

- Én most **nem azt mondom, hogy** neked több időd van.
- **De szerintem ez** így annyira **nem**.

Véleménykérés

- Neked mi a kedvenc...?
- És szerinted...?
- Mit gondolsz azokról / arról, hogy...?
- Szerinted az fontos, hogy...?

Nyomatékosítás

- de még akkor is
- igenis
- különösen szeretem
- mindegyik ugyanolyan fontos / aranyos
- pont a(z) ...-ról/-ről (már) beszéltünk
- az nem az ő vmije
- semmiképpen sem
- mennyire megaláztatás / jó

Pontosítás

- igazából nem is
- tehát nem biztos, hogy...
- vagy legalábbis
- vagy nem is ..., hanem...
- nem feltétlenül...., hanem...
- mármint szerintem/ , hogy
- mármint nem..., hogy

Kétség, bizonytalanság

- nem is tudom
- mit tudom én
- vagy hogy mondjam
- vagy nem tudom
- hogy is mondjam
- nem tudom eldönteni, hogy...
- lehet, hogy ez túl nyálasan / menőn / furán / jól hangzik

igazából

- igazából + pozitív: igazából igen
- igazából + negatív: igazából nem/ nincs

doc#1	</s><s> Nem tudom miért, de nem tudom. </s><s> Múltkor jöttem rá, hogy	igazából annyira nem	is szeretem az állatokat. - Na, nézzük még! </s><s> Van olyan állat, amit se
doc#2	íthattam. </s><s> És ugye a kis fecskét nagyon gyakran kellett etetni, vagy	igazából már nem	volt olyan kis fecske, és gyakran kellett etetni, és ezért amíg elvoltam, addig
doc#7	<s> A múltkor is, amikor elmentünk biciklizni magunkkal vittük. </s><s> Hát	igazából télen nem	nagyon sokat vittünk el, mivel elég rossz idő volt. </s><s> Most annyira nen
doc#8	ikor először úgymond megláttad? - Mi a Misináról hoztuk el. </s><s> És én	igazából először nem	őt szerettem volna, hanem egy kiskutyát. </s><s> Végimentünk itt a nagy
doc#60	de aztán sokáig nem tudtam nézni, úgyhogy ezt abba is hagytam. </s><s>	Igazából én nem	nagyon nézek sorozatot egyáltalán, úgyhogy nincs ilyen még. - Hát én reng
doc#61	kiderülni, hogy mikor lesz a folytatása, vagy hogy most mégis mi van? - De	igazából én nem	csak úgy leülök és így nézek egy sorozatot, hanem közben csinállok valami
doc#67	í tévé és a telefon. - Mit gondolsz, milyen találmányok lesznek a jövőben? -	Igazából ezen nem	nagyon gondolkoztam, de amit sokan mondanak, az a repülő autó. </s><s>

Nyelvvizsgák

- Vélemény kifejezése - A2
- Véleménykérés - B1
- Nyomatékosítás -B1
- Pontosítás - B2
- Kétség és bizonytalanság - B2

SZERETED AZ ÁLLATOKAT?

1. Olvasd el és hallgasd meg a párbeszédet!

NIKI: Te szereted az állatokat?

ANDI: Igen. Nagyon szeretem őket.

NIKI: És minden állatot, vagy csak a vadon élőket, vagy a háziállatokat inkább?

ANDI: Mindegyiket. Mindegyik ugyanolyan fontos, és mindegyik ugyanolyan aranyos.

NIKI: Nekem is hasonló a véleményem. És neked mi a kedvenc állatod?

ANDI: Hát, én nagyon szeretem a medvéket. És te?

NIKI: Én minden állatot szeretek, de a rókákat meg az őzeket különösen szeretem.

8. Képzeljétek el, hogy egy állatkert vezetőségének tagjai vagytok. Ideje lenne több ketrecet, kifutót is felújítani. Az állatkertnek rengeteg bevételt hozhatna egy fókashow, lenne pénz felújításra. De vajon a fókáknak is örömet okoz a szereplés? Megéri így pénzhez jutni? **Vitassátok meg,** hogy bevezényétek-e az állatkert programjába a bemutatót!

- a) Alkossatok két csapatot! Az egyik csapat a fókashow bevezetése mellett, a másik a bevezetés ellen gyűjtsön érveket!
- b) Vitassátok meg a kérdést! Segítségképpen használjátok a táblázatban szereplő fordulatokat!

Vélemény kifejtése	Ellenvélemény	Egyetértés kifejezése
<i>Én úgy gondolom ...</i>	<i>Szerintem ebben nincs igazad.</i>	<i>Szerintem is fontos a/az ...</i>
<i>(Nekem) az a véleményem, hogy ...</i>	<i>Az igaz, hogy ..., de ...</i>	<i>Ebben igazad van.</i>
<i>Szerintem ...</i>	<i>Igen, de nem gondolod, hogy ...?</i>	<i>Teljesen egyetértek.</i>
<i>Meg vagyok győződve arról, hogy ...</i>	<i>Én ezt másképp látom.</i>	<i>Én is úgy gondolom, hogy ...</i>
<i>Biztos vagyok benne, hogy ...</i>	<i>Szerintem inkább ...</i>	<i>Én is ezen a véleményen vagyok.</i>

A person is smiling while sitting at a desk, studying. They are holding a pen over an open book. There are other books and papers on the desk. The background is slightly blurred, showing a window and some indoor plants.

Köszönöm a figyelmet!

vermekiboglarka@yahoo.com